

XV KRAJOWY ZJAZD DELEGATÓW POLSKIEGO ZWIĄZKU DZIAŁKOWCÓW

Warszawa, 3-4 grudnia 2024 r.

UCHWAŁA Nr 5/XV/2024

**XV Krajowego Zjazdu Delegatów
Polskiego Związku Działkowców
z dnia 4 grudnia 2024 r.**

***w sprawie Programu działania Polskiego Związku Działkowców
na kadencję 2024 - 2028***

XV Krajowy Zjazd Delegatów Polskiego Związku Działkowców działając na podstawie § 123 pkt 5 Statutu PZD oraz stwierdzając, że przedstawiony Zjazdowi Program Działania Związku stanowi odpowiedź na najważniejsze wyzwania, problemy i potrzeby stojące przed strukturami PZD, postanawia:

§ 1

Uchwalić Program działania Polskiego Związku Działkowców na kadencję 2024-2028 i zobowiązać do realizacji Programu wszystkie organy Związku.

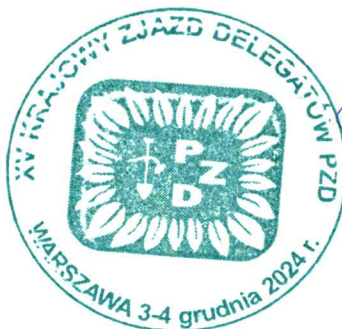
§ 2

Program działania na kadencję 2024-2028 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

SEKRETARZ

PRZEWODNICZĄCY

PRZEWODNICZĄCY

XV KRAJOWY ZJAZD DELEGATÓW POLSKIEGO ZWIĄZKU DZIAŁKOWCÓW

Warszawa, 3-4 grudnia 2024 r.

*Załącznik do uchwały nr 5/XV/2024
XV Krajowego Zjazdu Delegatów PZD
z dnia 4 grudnia 2024 r.*

PROGRAM DZIAŁANIA POLSKIEGO ZWIĄZKU DZIAŁKOWCÓW NA KADENCJĘ 2024-2028

1. Utrzymanie apolityczności Związku

Polski Związek Działkowców jest organizacją społeczną skupiającą ponad milion członków o zróżnicowanych poglądach politycznych, których łączy wspólna idea ogrodnictwa działkowego. W myśl zasady apolityczności, ogrody działkowe i ich struktury nie powinny utożsamiać się z żadną opcją polityczną. Każdy członek ma niezbywalne prawo do własnych poglądów i przekonań politycznych, a te nie powinny mieć wpływu na działalność Związku.

Związek musi być jednak zaangażowanym uczestnikiem życia publicznego, aby móc chronić interesy działkowców. Chodzi tu o czynny udział w debacie publicznej, zabieganie o prawa działkowców i ogrodów, współpracę z każdym organem administracyjnym i ugrupowaniem politycznym, bez utożsamiania się z konkretną partią.

W tym celu w nadchodzącej kadencji Związek podejmie następujące działania:

- Zachowanie dotychczasowej polityki współpracy z ugrupowaniami i parlamentarzystami wspierającymi ogrodnictwo działkowe, opartej na bezstronności i działaniu dla dobra ogrodów i działkowców.
- Monitorowanie polityki państwa i jej wpływu na działkowców, współpraca z władzami i politykami, którzy popierają ogrody działkowe, niezależnie od ich przynależności partyjnej.
- Zapewnienie, że Związek pozostaje neutralny politycznie, jednak aktywnie reaguje na działania mające wpływ na przyszłość działkowców i ogrodów.
- Uczestnictwo w życiu publicznym, aby chronić interesy działkowców i ogrodów, bez angażowania się w politykę partyjną.

- Współpraca z samorządami i organami państwowymi, które chcą wspierać rozwój ogrodnictwa działkowego.
 - Promowanie idei ogrodnictwa działkowego jako dobra wspólnego, które powinno być chronione i wspierane przez wszystkie siły polityczne.
- 2. Zabezpieczenie bytu prawnego ROD, poprzez skuteczne działania w celu kontynuacji i doprowadzenia do zakończenia procesu regulacji stanu prawnego nieruchomości zajętych przez ROD**

Zadanie to również kwalifikuje się do dobrej i efektywnej współpracy z jednostkami samorządowymi. Bowiem to od władz gmin i Skarbu Państwa w tym personelu administracji publicznej działającego na rzecz tych władz zależy zakończenie trwającego od 2014 roku procesu regulacji stanów prawnych gruntów pod ogrodami. Nie należy zapominać, że to unormowania prawne wynikające z ustawy z dnia 13 grudnia 2013 roku o rodzinnych ogrodach działkowych otworzyła kolejną możliwość regulacji stanu prawnego gruntów ROD. Związek niezwłocznie podjął działania regulacyjne, gdyż na podstawie art.76 a później na podstawie art.75 ustawy o ROD złożył wnioski o regulacje w odniesieniu do obszaru zajmującego powierzchnię 10 506 ha gruntów. Niebawem bo 19 stycznia 2025 roku minie 11 lat obowiązywania ustawy o ROD. Zatem przez blisko 11 lat udało się uregulować stan prawny gruntów w stosunku do 7860 ha, co odpowiada blisko 75 % powierzchni wymagającej regulacji. Zatem nadal do rozpatrzenia przez władze reprezentujące właścicieli gruntów (gminy i Skarb Państwa) pozostaje do uregulowania powierzchnia wynosząca blisko 2650 ha. Największe zadanie w tej kwestii pozostaje do realizacji wobec ROD z terenu działania Okręgu Mazowieckiego, gdyż ponad 1200 ha oraz Okręgu Śląskim blisko 430 ha. W innych okręgach zadanie jest znacznie mniejsze ale nie należy uznać za zakończone, tj.: bydgoskim, pomorskim, lubelskim, łódzkim, małopolskim, poznańskim, szczecińskim, . Zakończony lub uregulowany stan wykazuje okręg z siedzibą: w Częstochowie, w Koszalinie, w Legnicy, w Słupsku, w Wałbrzychu, w Olsztynie. Uzyskane na rzecz PZD potwierdzone prawo użytkowania w formie decyzji podlega ujawnieniu w księgach wieczystych. Aktualnie ujawniono w KW powierzchnię do ponad 6170 ha czyli w stosunku do 78,5% powierzchni dla której pozyskano decyzje użytkowania.

Zjazd uważa, że regulacje stanu prawnego gruntów na terenie całego kraju należy doprowadzić skutecznie do końca, gdyż ujawnienie praw Związku w zapisach ksiąg wieczystych ma ogromne znaczenie dla rozwoju i stabilności ogrodów oraz ochrony praw PZD i działkowców. Zadanie i cel regulacji należy objąć priorytetowym działaniem w nadchodzącej kadencji. Znaczny czas , który upłynął od złożenia wniosków przez PZD, zapewne pozwolił na pokonanie przeszkód (np. regulacja stanów właścicielskich) czy realizację działań przygotowawczych (np. podziały geodezyjne). Zatem należy monitorować przebieg procedury regulacyjnej i skuteczność działań urzędniczych, a w sytuacjach tego wymagających sięgać po środki przymusu prawnego.

Bowiem ROD i działkowcy z ROD bez potwierdzonego tytułu prawnego na rzecz PZD mają ustawowe prawo do żądania potwierdzenia prawa użytkowania na rzecz PZD.

3. Ochrona ROD w procesie planowania przestrzennego

Regulacje zawarte w ustawie powodują, że sytuacja planistyczna, jest – obok tytułu prawnego do nieruchomości – najistotniejszym elementem ochrony ROD przed likwidacją. Zgodnie bowiem z art. 19 ust. 2 ustawy o ROD, *„właściciel nieruchomości może zgłosić do stowarzyszenia ogrodowego żądanie likwidacji ROD, o ile funkcjonowanie ROD jest sprzeczne z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego (mpzp) obejmującym tę nieruchomość.”*

Z tego względu, po nowelizacji ustawy o planowaniu przestrzennym z 2023r., wprowadzającej tzw. plany ogólne gmin, PZD podjął szerokie działania skierowane na przeciwdziałanie negatywnym skutkom, jakie reforma mogła nieść dla działkowców. Miały one dwukierunkowy charakter. Pierwszy, obejmował starania o odpowiednie regulacje w aktach wykonawczych do ustawy. W szczególności dotyczyło to rozporządzenia MRiT określającego, w jakich obszarach planu ogólnego (tzw. strefy planistyczne) będzie dopuszczalne ujawnianie ROD w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (przeznaczenie pod „zieleni działkową”). Drugą, stanowiły działania skierowane do władz lokalnych. Decyzje o kształcie planu ogólnego gminy zapadają bowiem na poziomie uchwał rady gminy. Zgodnie ze wskazaniami PZD, ROD i działkowcy zabiegali o objęcie ogrodów strefą planistyczną „zieleni i rekreacji” - najkorzystniejszą dla zabezpieczenia istnienia ROD.

Jeżeli chodzi o rozporządzenie MRiT, to z deklaracji przedstawicieli resortu wynika, iż do końca 2024r. powinna nastąpić nowelizacja rozporządzenia. Zgodnie z opublikowanym projektem, ROD mają być dopuszczone do ujawniania w mpzp we wszystkich strefach planistycznych. Nowelizacja spowoduje, że uchwalenie planu ogólnego nie pogorszy sytuacji planistycznej ROD, zaś - w przypadku objęcia ROD strefą zieleni i rekreacji – może ją znacząco poprawić.

Zmiany te należy ocenić pozytywnie. Jednak ostateczne „planistyczne” zabezpieczenie przyszłości ROD wymaga przypisania jego terenu do „zieleni działkowej” w mpzp. Stąd w kolejnych latach konieczna będzie kontynuacja aktywnego udziału środowiska działkowców w pracach nad dokumentami planistycznymi gmin i promowanie idei obejmowania terenów ROD w planach ogólnych - strefą zieleni i rekreacji, w mpzp przeznaczonym „zieleni działkową”

Dlatego PZD powinien prowadzić szeroko zakrojone działania edukacyjne i promocyjne mające uświadomić zarządom ROD i działkowcom znaczenie dokumentów planistycznych. Rolą organów krajowych i okręgowych będzie zapewnienie wsparcia merytorycznego i organizacyjnego dla zarządów ROD w tym obszarze. Doświadczenia uczą, że kluczowe będzie zachęcenie działkowców do składania wniosków i innych

form uczestniczenia w procesie planistycznym, w ramach tzw. partycypacji społecznej. Istotnym elementem powinno być zachowanie solidarności i współpracy środowiska, albowiem inicjatywy „ponadogrodowe”, zwłaszcza w większych ośrodkach, znacząco zwiększają skuteczność działania działkowców w relacjach z samorządem lokalnym.

Przepisy o planowaniu przestrzennym dają obywatelom, również działkowcom, szereg narzędzi umożliwiających wpływ na prace organów gmin. Jednak aby były one skuteczne, konieczne jest podejmowanie działań w odpowiednich terminach. Stąd szczególne znaczenie będzie miał bieżący monitoring działań władz lokalnych w tym obszarze, a co za tym idzie niezwykle istotna rola przypadnie organom ROD i kolegiom prezesów.

Dlatego PZD powinien:

- promować ideę obejmowania terenów ROD: w planach ogólnych - strefą zieleni i rekreacji, w mpzp przeznaczeniem „zieleń działkowa”
- monitorować zagadnienie sytuacji planistycznej ROD w polityce władz publicznych na poziomie krajowym, w szczególności w kontekście regulacji prawnych, oraz lokalnym, tj. podczas prac nad planami ogólnymi gmin i mpzp,
- informować działkowców o znaczeniu sytuacji planistycznej ROD dla ich dalszego istnienia i zachowania praw działkowców,
- położyć szczególny nacisk w działalności kolegiów prezesów i zarządów ROD na politykę planistyczną gmin, w szczególności poprzez bieżące monitorowanie i aktywny udział w pracach nad planami ogólnymi i mpzp,
- wykorzystać doświadczenia zdobyte podczas kampanii dotyczącej planów ogólnych do działań w pracach nad MPZP.

4. Wdrażanie nowych rozwiązań Statutu PZD

Jednym z ważniejszych zadań na najbliższą kadencję będzie skuteczne wdrożenie nowego Statutu we wszystkich strukturach Związku. Aby zapewnić sprawną i efektywną implementację nowych rozwiązań, należy skupić działania na kilku kluczowych obszarach.

Prowadzenie i monitorowanie stanu postępowania rejestracją Statutu

Warunkiem wejścia w życie nowych rozwiązań jest rejestracja nowego Statutu PZD. Przeprowadzenie tego procesu wymaga szczególnej staranności. Złożenie wniosku do KRS musi odbyć się terminowo i kompletnie, a cały proces będzie monitorowany, aby w razie potrzeby reagować na wezwania sądu. Dzięki takiemu podejściu uniknie się ewentualnych przeszkód w wydaniu postanowienia o rejestracji Statutu, co zagwarantuje sprawne wdrożenie dokumentu.

Zapewnienie zgodności działań Związku z nowymi postanowieniami Statutu

Aby wszystkie działania PZD były zgodne z nowymi przepisami, konieczne będzie podjęcie konkretnych kroków. Planowane jest przeprowadzenie szkoleń dla członków organów Związku na wszystkich szczeblach, które umożliwią prawidłową interpretację i stosowanie nowych przepisów statutowych. Dodatkowo, opracowane zostaną wytyczne, instrukcje oraz materiały informacyjne, które ułatwią praktyczne wdrożenie nowych rozwiązań. Istotnym elementem będzie również aktualizacja obowiązujących uchwał, aby zapewnić ich pełną zgodność z nowym Statutem.

Działania informacyjne dotyczących nowych rozwiązań statutowych

Efektywne wdrożenie Statutu wymaga szerokiej kampanii informacyjnej skierowanej do wszystkich członków PZD. Informacje będą przekazywane poprzez różnorodne kanały komunikacji, takie jak Biuletyn Informacyjny, Informator Działkowca, miesięcznik „Działkowiec”, strona internetowa PZD oraz media społecznościowe. W razie potrzeby organizowane będą także spotkania informacyjne w ROD, gdzie działkowcy będą mogli uzyskać odpowiedzi na pytania dotyczące nowych przepisów.

Skuteczna realizacja powyższych działań zapewni, że nowy Statut PZD stanie się fundamentem sprawnego funkcjonowania ROD oraz ochrony praw działkowców na kolejne lata.

5. Zmiana Regulaminu Rodzinnego Ogrodu Działkowego

Zmiana Regulaminu ROD jest jednym z priorytetowych zadań na najbliższą kadencję. W związku z uchwaleniem nowego Statutu PZD, konieczne będzie dostosowanie Regulaminu ROD do tych zmian oraz do aktualnych potrzeb działkowców. Regulamin ROD, jako najczęściej stosowany dokument w ogrodach działkowych, ma kluczowe znaczenie, ponieważ normuje zasady funkcjonowania ogrodów, użytkowania działek oraz kwestie porządkowe, obowiązujące zarówno działkowców, jak i osoby przebywające na terenie ROD.

Konieczność nowelizacji Regulaminu ROD

Zmiany w Statucie PZD wymuszają aktualizację Regulaminu ROD. Jest to także doskonała okazja do wprowadzenia innych udoskonaleń, które poprawią działalność organów Związku, a zwłaszcza zarządów ROD. Nowelizacja pozwoli lepiej dostosować przepisy do współczesnych wyzwań i oczekiwań działkowców, a także stworzyć bardziej efektywne ramy funkcjonowania ogrodów.

Przegląd i analiza obowiązującego Regulaminu

Pierwszym krokiem w procesie nowelizacji będzie szczegółowy przegląd obecnego Regulaminu, pod kątem jego zgodności z nowym Statutem PZD, ustawą o ROD oraz innymi przepisami prawa. Analiza ta umożliwi zidentyfikowanie obszarów

wymagających aktualizacji, co pozwoli na wprowadzenie niezbędnych zmian i udoskonaleń.

Konsultacje wewnętrznywiązkowe

Kluczowym elementem procesu nowelizacji będzie szeroka konsultacja z członkami Związku. Krajowa Rada zainicjuje debatę, w której udział wezmą zarządy ROD oraz działkowcy. Celem tych konsultacji będzie zidentyfikowanie potrzeb i problemów związanych z obowiązującym Regulaminem oraz zebranie propozycji i wniosków dotyczących jego zmiany. Konsultacje te zapewnią, że nowy Regulamin będzie lepiej odpowiadał na realne potrzeby społeczności działkowców.

Przygotowanie projektu nowego Regulaminu

Na podstawie analizy oraz zgromadzonych podczas konsultacji opinii, opracowany zostanie projekt nowego Regulaminu ROD. Projekt ten będzie uwzględniał zarówno potrzeby działkowców, jak i aktualne wymogi prawne, aby stworzyć dokument odpowiadający na współczesne wyzwania związane z zarządzaniem ogrodami działkowymi.

Procedura przyjęcia i wdrożenia nowego Regulaminu

Po opracowaniu projektu nowego Regulaminu, nastąpi proces jego przyjęcia przez Krajową Radę PZD. Wdrożenie nowych przepisów będzie poprzedzone kampanią informacyjną skierowaną do wszystkich członków i struktur Związku. Informacje na temat nowych rozwiązań zostaną udostępnione za pośrednictwem Biuletynu Informacyjnego, miesięcznika „Działkowiec”, strony internetowej oraz mediów społecznościowych.

Nowelizacja Regulaminu ROD ma na celu zapewnienie lepszych warunków prawnych i organizacyjnych dla funkcjonowania oraz dalszego rozwoju rodzinnych ogrodów działkowych, odpowiadając na potrzeby współczesnych działkowców i wyzwania stojące przed Związkiem.

6. Podnoszenie kompetencji organów PZD w obszarze zagadnień prawnych

W nadchodzącej kadencji Związek priorytetowo skupi się na podnoszeniu kompetencji prawnych swoich organów i członków. Dynamiczne zmiany w prawie, w tym nowelizacje Statutu PZD i Regulaminu ROD, wymagają od Związku odpowiednich działań, by zapewnić skuteczne funkcjonowanie jego struktur. Celem jest zwiększenie świadomości prawnej członków organów oraz działkowców, co pozwoli ograniczyć liczbę sporów wynikających z niezajomości przepisów.

Jednym z głównych elementów tego procesu będzie rozwój edukacji prawnej poprzez organizację szkoleń i warsztatów. Szkolenia te, skierowane do członków organów PZD, w tym zarządów ROD, będą obejmować zagadnienia związane z

nowelizacją Statutu i Regulaminu ROD oraz innymi przepisami prawnymi regulującymi funkcjonowanie ogrodów działkowych.

Kolejnym istotnym elementem działań na rzecz podnoszenia kompetencji prawnych będzie opracowywanie i regularna publikacja materiałów szkoleniowych, informacyjnych oraz poradników prawnych, które będą dostępne dla organów PZD i działkowców. Publikacje te, takie jak aktualizowane wersje „Zbioru Przepisów Związkowych” oraz przewodniki tematyczne, będą publikowane w różnych mediach PZD oraz dostępne online. Planowana jest także kontynuacja telefonicznych porad prawnych oraz odpowiedzi na zapytania działkowców i zarządów ROD, co pozwoli na szybsze i bardziej efektywne reagowanie na bieżące problemy prawne.

Jednym z kluczowych działań wspierających te inicjatywy będzie wdrożenie systemu informatycznego, który ułatwi dostęp do aktów prawnych, wzorów dokumentów oraz interpretacji przepisów dotyczącego ROD. Ponadto, przewidziane jest opracowanie systemu przepływu informacji pomiędzy jednostkami PZD w zakresie stosowania prawa przez organy administracji publicznej oraz orzecznictwa sądowego, co przyczyni się do zwiększenia przejrzystości i skuteczności działania Związku.

Podsumowując, podnoszenie kompetencji prawnych w strukturach PZD to niezbędny krok, który poprawi funkcjonowanie Związku oraz zapewni prawidłowe stosowanie przepisów przez jego członków. Regularne szkolenia, publikacje oraz nowoczesne narzędzia informatyczne przyczynią się do zwiększenia świadomości prawnej, co z kolei pozwoli ograniczyć liczbę sporów i usprawnić codzienną działalność ROD i Związku.

7. Obsługa prawna organów krajowych PZD

Właściwa obsługa prawna organów krajowych PZD ma kluczowe znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania Związku, zapewnienia bezpieczeństwa prawnego i realizacji jego statutowych celów. W obliczu dynamicznie zmieniającego się otoczenia prawnego, rosnącej liczby postępowań sądowych i administracyjnych, a także konieczności dostosowania działań PZD do nowych regulacji, rola obsługi prawnej nabiera szczególnego znaczenia. Celem tych działań jest zapewnienie profesjonalnego wsparcia prawnego dla organów krajowych PZD, ochrona interesów Związku w postępowaniach sądowych i administracyjnych, minimalizowanie ryzyka prawnego oraz zapewnienie zgodności działań PZD z obowiązującym prawem, co umożliwi skuteczną realizację jego statutowych zadań.

W ramach obsługi prawnej organów krajowych przewidziane jest:

- 1. Wsparcie w postępowaniach sądowych i administracyjnych** – szczególny nacisk położony zostanie na sprawy dotyczące gospodarki nieruchomościami, w tym regulację stanu prawnego gruntów ROD, rozwiązywanie roszczeń do

gruntów oraz kwestie prawa budowlanego, podatkowego, ochrony środowiska, prawa cywilnego i ochrony danych osobowych. Służby prawne PZD będą reprezentować organy krajowe w tych postępowaniach, prowadząc także rejestry spraw sądowych i administracyjnych oraz monitorując orzecznictwo sądów w sprawach dotyczących ROD i PZD. Analiza orzeczeń pozwoli na identyfikację potencjalnych zagrożeń i szans dla Związku, co zapewni skuteczną ochronę jego interesów.

2. **Pomoc prawna w dostosowywaniu działań PZD do zmieniających się przepisów prawa** – bieżące monitorowanie otoczenia prawnego Związku oraz analiza zmian w przepisach będą kluczowymi elementami działania służb prawnych PZD. W ramach tych działań przewidziane jest opracowywanie analiz prawnych i interpretacji przepisów, przygotowywanie projektów stanowisk i uchwał oraz wspieranie jednostek PZD w dostosowywaniu ich działań do nowych regulacji. Dzięki temu Związek będzie działać zgodnie z obowiązującymi przepisami, minimalizując ryzyko prawne.
3. **Opracowywanie i nowelizacja aktów wewnętrznych PZD** – Służby prawne PZD będą uczestniczyć w procesie tworzenia i aktualizacji kluczowych dokumentów wewnętrznych, takich jak uchwały, regulaminy i inne akty wewnętrzne. Ważnym zadaniem będzie zapewnienie zgodności tych aktów z obowiązującym prawem oraz wsparcie jednostek PZD w ich stosowaniu. Służby prawne będą również monitorować proces wdrażania nowego Statutu PZD, który odpowie na aktualne wyzwania i potrzeby Związku.
4. **Współpraca z jednostkami terenowymi PZD** – w ramach działań w zakresie obsługi prawnej przewidziana jest współpraca z jednostkami terenowymi, w tym udzielanie konsultacji i wsparcia merytorycznego w zakresie prawa, organizowanie szkoleń i konferencji dla działaczy Związku, a także wymiana informacji i doświadczeń. Współpraca w zakresie reprezentacji PZD w postępowaniach sądowych i administracyjnych wzmocni skuteczność działań na poziomie terenowym.

Dzięki podjętym działaniom, obsługa prawna organów krajowych PZD zapewni bezpieczeństwo prawne Związku, skutecznie ochroni jego interesy w postępowaniach sądowych i administracyjnych oraz zminimalizuje ryzyko prawne związane z jego działalnością. Profesjonalne wsparcie prawne umożliwi także większą efektywność działań organów krajowych oraz wzmocni pozycję PZD jako reprezentanta interesów działkowców.

8. Monitorowanie otoczenia prawnego

ROD, w których z działek korzysta blisko 1 mln rodzin. Skala zjawiska, jakim jest ogrodnictwo działkowe, jak i jego istotna funkcja społeczna, daje podstawy do uznania

go za odrębny obszar życia społeczno - gospodarczego. Ten fakt oraz specyficzne potrzeby funkcjonalne ROD, sprawił, że ustawodawca uznał za zasadne zadedykowanie ROD odrębnego aktu prawnego - obecnie jest to ustawa z 13 grudnia 2013r. o rodzinnych ogrodach działkowych.

Przyjęte w niej rozwiązania, w niektórych aspektach, mają charakter wyjątkowy i odbiegają od stosowanych w pozostałych aktach, częstokroć powielających „typowe” konstrukcje prawne stosowane w relacjach gospodarczych. Niestety zdarza się, że zgłaszając propozycje nowych rozwiązań prawnych – na poziomie ustawy, czy też aktów ministerialnych – ich autorzy pomijają specyfikę rozwiązań prawnych zastosowanych w przepisach dotyczących ROD, czego efektem są rozwiązania godzące w prawa działkowców lub negatywnie odbijające się na funkcjonowaniu ROD. Oczywiście odrębną kategorię inicjatyw stanowią te, w których autorzy w sposób świadomy proponują rozwiązania prawne godzące w interesy działkowców.

Tym niemniej faktem jest, że na przestrzeni lat wielokrotnie zaistniały sytuacje, gdy zgłaszane propozycje, czy wręcz wprowadzono przepisy, naruszające prawa działkowców i ROD. Okazywało się że PZD, jako największa ogólnopolska organizacja działkowców jako jedyna posiada potencjał i możliwości podjęcia działań, które doprowadzą do odstąpienia od tych propozycji, względnie wprowadzenia korekty, która usuną zagrożenie dla praw działkowców.

Mając powyższe na uwadze, jednym z najważniejszych zadań PZD pozostanie monitorowanie procesów legislacyjnych, pod kątem ich potencjalnego oddziaływania na funkcjonowanie ogrodów i prawa działkowców. W ramach tego działania, PZD powinien identyfikować ryzyka, opracowywać analizy i rekomendacje, które posłużą wypracowania stanowisk na potrzeby udziału w procesie legislacyjnym, wreszcie wspierać ROD w procesie adaptacji do nowych wymagań prawnych.

W nadchodzącej kadencji reprezentacja i ochrona praw działkowców w procesie legislacyjnym pozostanie kluczowym obszarem aktywności PZD. Wiedza i doświadczenie jakim dysponują struktury PZD oraz kapitał społeczny, w szczególności olbrzymia rzesza członków, których reprezentuje nasza organizacja, daje Związkowi pełne prawo do występowania w charakterze partnera społecznego w procesie tworzenia prawa. Co więcej, jako prawny reprezentant przeszło miliona działkowców, nasza organizacja jest do tego wręcz zobowiązana.

Doświadczenia z minionych lat pokazały, jak ważne jest czynne uczestnictwo PZD w procesach tworzenia prawa. Te same doświadczenia wskazują, jak ważne jest utrzymywanie przez PZD monitoringu otoczenia prawnego i aktywny udział ilekroć podejmowane są prace nad przepisami, które dotyczą ROD i działkowców. Dlatego monitorowanie przepisów prawnych, angażowanie się w prace legislacyjne oraz wsparcie dla działkowców w adaptacji do nowych regulacji powinny stanowić priorytetowe obszary działania PZD w nadchodzących latach.

9. Roszczenia do gruntów ROD

Problem roszczeń do terenów ROD był na przestrzeni lat jednym z największych wyzwań stojących przed PZD. Dzięki systematycznie prowadzonym działaniom ze strony Związku, zjawisko to obecnie ma tendencję malejącą. Obok postępującego procesu regulacji stanów prawnych ROD, czynnikiem mającym pozytywny wpływ na ten stan rzeczy, były zmiany przepisów prawa, w szczególności w zakresie w jakim ograniczono możliwość podważania decyzji wywłaszczeniowych. Co warto podkreślić, zmiany te pokrywały się z postulatami zgłaszanymi od lat przez PZD, a część z tych regulacji uchwalono z inicjatywy lub przy istotnym udziale PZD.

Pomimo zahamowania narastania zjawiska, roszczenia pozostają jednak poważnym problem dla ROD. Nadal obejmują prawie 1000 ha ROD i dotyczą ok. 20 tys. rodzin, rodząc ryzyko kolejnych likwidacji oraz obciążeń finansowych z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości. W większości przypadków są przedmiotem postępowań sądowych i administracyjnych, w których PZD nie tylko odpiera żądania o wydanie nieruchomości i roszczenia finansowe, ale także staje w obronie praw działkowców. Stan tych postępowań czyni oczywistym stwierdzenie, że będą one kontynuowane w kolejnej kadencji, stanowiąc poważne obciążenie organizacyjne i finansowe, zwłaszcza na poziomie okręgów i krajowym.

Jednak sprawy o zwrot lub wydanie nieruchomości oraz zapłatę za bezumowne korzystanie nie wyczerpują katalogu postępowań, w których PZD będzie uczestniczył w związku z roszczeniami. Odrębną kategorię spraw stanowią te, których przedmiotem jest zasiedzenie na rzecz Skarbu Państwa lub gmin własności nieruchomości roszczeniowych zajmowanych przez ROD. W odróżnieniu od wcześniejszych okresów, podmioty publiczne są obecnie dużo częściej skłonne sięgać po ten mechanizm. Stanowi to pozytywną tendencję i PZD powinien nasilić starania o upowszechnienie się takiego modelu działań. Kolejną kategorię spraw związanych z roszczeniami są postępowania dotyczące odszkodowań dla działkowców z likwidowanych ROD. Stąd istotnym zadaniem PZD będzie wyegzekwowanie od władz publicznych realizacji ich obowiązków w zakresie wypłaty odszkodowań na rzecz działkowców.

W nadchodzącej kadencji PZD będzie zatem zmuszony nadal przeciwdziałać roszczeniom do terenów ROD oraz negatywnym skutkom, jakie zjawisko to niesie dla organizacji i indywidualnych działkowców. Zadania w tym obszarze mogą być bardzo zróżnicowane. Poza obsługą postępowań sądowych i administracyjnych, będą obejmować monitoring otoczenia prawnego i orzecznictwa, zgłaszanie ewentualnych inicjatyw legislacyjnych, wywoływanie aktywnych działań po stronie władz publicznych, względnie egzekwowanie realizacji przez te władze praw działkowców zapisanych w ustawie o ROD. Na płaszczyźnie wewnątrzorganizacyjnej konieczna będzie także kontynuacja działań, które zabezpieczają bieżące funkcjonowanie całej organizacji przed negatywnymi skutkami obrony poszczególnych ROD, w tym utrzymanie i dalsze zasilanie Funduszu Obrony ROD.

10. Współpraca PZD z samorządami lokalnymi

W nadchodzącej kadencji Związek winien kontynuować współpracę z jednostkami terytorialnymi, wręcz starać się do wzmożenia aktywizacji na tym polu działania. Współpraca struktur PZD winna obejmować rady gmin, powiatów, jak i z sejmiki wojewódzkie. W ramach współpracy wszystkie struktury PZD - a zwłaszcza zarządy ROD, które są najbliżej działkowców i mieszkańców – winny reagować na potrzeby miast i społeczeństwa miejskiego. Jednakże współpraca musi dotyczyć wszystkich jednostek PZD. Zatem oprócz zarządów ROD reprezentujących rodzinne ogrody działkowe, zadania w tym zakresie winny wyznaczyć sobie także kolegia prezesów oraz jednostki rejonowe reprezentowane przez rejonowe zarządy PZD oraz jednostki terenowe reprezentowane przez okręgowe zarządy PZD, kończąc na jednostce krajowej reprezentowanej przez krajowy zarząd PZD.

Należy dążyć do wypracowania z jednostkami samorządowymi partnerskich relacji, aby struktury PZD i obszar jego działania był postrzegany jako godny partner. Współpraca winna odbywać się na wielu płaszczyznach i mieć charakter wzajemny. Pomoc samorządów w szczególności powinna być udzielana w formie **wsparcia finansowego na realizację inwestycji i remontów w ROD**. Podstawą prawną jest art. 17 ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o ROD. Z wielkim uznaniem należy stwierdzić iż z roku na rok coraz więcej gmin korzysta z tej formy udzielania pomocy. Należy mieć nadzieję, że w nadchodzącej kadencji te jednostki samorządu terytorialnego, które nie doceniały poprzez dotacje ROD, dostrzegą taką możliwość. gdyż, jak stanowi zapis ustawowy budowa lub modernizacja infrastruktury ogrodowej wpływa na poprawę warunków do korzystania z ROD przez działkowców i wpływa na zwiększenie dostępności społeczności lokalnej do ROD. Poprawa zagospodarowywania ROD i nowoczesna infrastruktura ma także bezpośredni i pozytywny wpływ na wizerunek działkowców, ogrodów, oraz miast, w których się znajdują.

Współpraca z samorządami winna również **umożliwiać dalszy rozwój ROD**. Badania przeprowadzone przez Związek wykazują, iż w ostatnim czasie znacznie wzrosło zapotrzebowanie na działki, zwłaszcza w dużych i średnich miejscowościach. Czas pandemii covid-19 wręcz pokazał jak nieodzowne stały się dla społeczności ogrody, jako jedyne miejsca azylu i rekreacji. Związek nie jest w stanie z własnych zasobów zapewnić każdemu chętnemu działkę. Dlatego tak ważna jest postawa samorządów, które winny umożliwiać tworzenie nowych, jak i powiększanie i modernizację obecnie istniejących ROD, w zależności od potrzeb i możliwości. Rozwój ROD to także zachowanie obecnego potencjału ogrodów działkowych, tak aby samorządy zbyt pochopnie nie planowały inwestycji na ogrodach, które mogą być realizowane na innych terenach, lub przeprowadzały je w tak niefortunnym układzie, który powoduje, że niby ogród w części jest zachowany ale jego przepełnienie utrudnia dalsze jego funkcjonowanie lub powstałe w bezpośrednim otoczeniu

rozwiązania inwestycyjne dyskwalifikują jego walory i dochodzi do jego samounicestwienia.

PZD ma pełną świadomość, że współpraca Związku z samorządami nie mogą być po jego stronie tylko samymi oczekiwaniami na jego rzecz, **lecz wspólna inicjatywa na rzecz społeczności lokalnej**. Bowiern partnerstwo zobowiązuje. Ogrody, działkowcy i wszystkie struktury Związku mają dużo do zaoferowania miastom: jak choćby aktywizacja wspólnot lokalnych, organizowanie wielu imprez kulturalno - rekreacyjnych dla mieszkańców, szerzenie wiedzy w zakresie środowiska i ekologii, zapewnianie terenów zielonych w zabetonowanych miastach, a w szczególności skuteczna walka ze smogiem i zmianami klimatycznymi, współpraca ze szkołami - zielone lekcje, współpraca z organizacjami pozarządowymi, działaniami na rzecz seniorów. PZD liczy na dalsze zacieśnianie więzi z samorządowcami, aktywizację wzajemnych działań, a także partnerstwo w działaniu, gdyż gramy do tej samej bramki. Wygrana to zadowolona społeczność lokalna i rozwój lokalnych ojczyzn. Zatem pozostaje nam liczyć na taką samą postawę ze strony jednostek samorządu terytorialnego.

11. Modernizacja i rozwój ROD

Niezmiernie ważnym zadaniem w nadchodzącej kadencji jest modernizacja i rozwój ROD. Związek powinien zwiększyć aktywność w zakresie unowocześniania i remontowania infrastruktury w ogrodach. Obecna infrastruktura w wielu ROD już dawno się zdekapitalizowała. Dlatego istotne jest podejmowanie działań inwestycyjnych.

Mając na uwadze rosnące zapotrzebowanie na działki, w szczególności w dużych i średnich miastach – Związek powinien dążyć do jego zaspokajania poprzez tworzenie nowych, jak i powiększanie obecnie istniejących ROD, w zależności od potrzeb i możliwości.

W większości dużych i średnich miast występuje znaczny wzrost zapotrzebowania na działki w ROD. Jednocześnie możliwość pozyskania nowych terenów we własnym zakresie jest bardzo ograniczona i to często z przyczyn nie leżących po stronie Związku. Ceny atrakcyjnych gruntów, na których można byłoby założyć nowe ROD, przekraczają możliwości finansowe Związku.

Również pozyskiwanie terenów od samorządów jest bardzo utrudnione, gdyż samorządy dużych i średnich miast nie posiadają wolnych terenów, które mogłyby być wykorzystane pod ogrodnictwo działkowe. Dalsza aktywność w tym zakresie jest jednak konieczna.

Aby zwiększyć efektywność działań Związek powinien realizować założenia Otwartego Programu Rozwoju ROD przyjętego uchwałą Krajowej Rady PZD w dniu

14 marca 2018 r. Związek winien bazować na istniejącym programie „Unowocześnianie Infrastruktury Rodzinnych Ogrodów Działkowych – ROD XXI wieku. Jego celem jest w szczególności unowocześnienie infrastruktury poprzez budowę nowej, remont i modernizację istniejącej oraz dostosowanie jej do potrzeb związanych z ochroną środowiska, bezpieczeństwem oraz edukacją. Konieczne jest jednak zwiększenie aktywności w poszukiwaniu nowych źródeł finansowania.

W tym zakresie niezbędne jest w szczególności upowszechnianie wśród zarządów ROD obecnie obowiązujących unormowań prawnych zawartych w ustawie z dnia 13 grudnia 2013 r. *o rodzinnych ogrodach działkowych*. Gminy coraz częściej udzielają dotacji na rozwój ROD, a w szczególności na budowę lub modernizację infrastruktury ogrodowej, o ile wpłynie to na poprawę warunków korzystania z ROD przez działkowców lub zwiększy ich dostępność dla społeczności lokalnych. Jednakże w tej materii wymagana będzie większa aktywizacja struktur PZD oraz partnerstwo we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego.

Ogrody winny także w dalszym ciągu korzystać z pomocy Związku udzielanej w postaci dotacji oraz niskooprocentowanych pożyczek. Zadawalający stan zagospodarowania to prawidłowe funkcjonowanie ogrodu, to zaspokojenie potrzeb działkowców i ich oczekiwań. To również pożądany społecznie wizerunek oraz dobra marka dla PZD. Dobry stan zagospodarowania ROD i działek wpływa nie tylko na komfort użytkowania działek, ale także na wizerunek ogrodnictwa działkowego i pozycję ROD w miastach.

Zjazd uznaje, że kreowanie polityki inwestycyjnej w PZD polegającej na stałym unowocześnianiu rodzinnych ogrodów działkowych i udzielanie wszelkiej pomocy prawnej, merytorycznej i technicznej w zadaniach realizowanych przez zarządy ROD, należy do zadań priorytetowych wszystkich struktur PZD oraz służb inwestycyjnych, których działania winny być nakierowane na bezpośrednią współpracę z Zarządami ROD.

Dzięki zakładaniu nowych ROD, oraz modernizacji już istniejących, będzie można w dalszym ciągu rozwijać ogrodnictwo działkowe w Polsce. Pozwoli to sprostać oczekiwaniom społeczeństwa, którzy nie zawsze mogą sobie pozwolić na wyjazdy wakacyjne w inne regiony kraju, czy za granicę. Obecnie najważniejsze jest pozyskiwanie nowych terenów, na których będą powstawały ogrody działkowe zaprojektowane i wykonane na miarę XXI wieku, a także ulepszanie i podnoszenie walorów estetycznych i użytkowych już istniejących ROD, w tym stosowanie nowych technologii i rozwiązań technicznych.

12. Pozyskiwanie środków finansowych na rozwój i modernizację ROD

W nadchodzącej kadencji jednym z najważniejszych zadań przed jakim stoi Związek jest skoncentrowanie się na pozyskiwaniu środków finansowych z dotacji,

pochodzących zarówno z budżetu państwa, jak i samorządów oraz funduszy unijnych. Przyszłość Rodzinnych Ogrodów Działkowych zależy m. in. od możliwości modernizacji infrastruktury ogrodowej oraz realizacji projektów ekologicznych i społecznych, które przyczynią się do zwiększenia komfortu działkowców oraz integracji lokalnej społeczności.

Jednym z priorytetowych działań Związku będzie zacieśnienie współpracy z lokalnymi władzami samorządowymi, tak aby efektywnie wykorzystywać środki, jakie mogą być dostępne na poziomie gminy, powiatu czy województwa. W jej ramach wszystkie struktury PZD – a zwłaszcza zarządy ROD, które są najbliżej działkowców i mieszkańców winny regularnie uczestniczyć w spotkaniach z przedstawicielami władz lokalnych, co pozwoli na bieżące monitorowanie dostępnych programów dotacyjnych. Ważnym celem będzie nawiązywanie bliskich relacji z radnymi i urzędnikami odpowiedzialnymi za kwestie rozwoju lokalnej infrastruktury, ochrony środowiska czy rewitalizacji terenów zielonych. Te relacje umożliwią większe zrozumienie priorytetów władz lokalnych i lepsze dopasowanie projektów Polskiego Związku Działkowców do celów, na które można uzyskać wsparcie finansowe.

W kontekście funduszy unijnych Polski Związek Działkowców winien skoncentrować się na aplikowaniu o środki w ramach programów wspierających ochronę środowiska oraz zrównoważony rozwój. Europejskie fundusze oferują wiele możliwości, a Związek chce wykorzystać te zasoby na realizację projektów, które pozwolą na poprawę funkcjonowania ogrodów, np. po przez instalację systemów nawadniających opartych na zbieraniu wody deszczowej czy wdrożenie odnawialnych źródeł energii. Fundusze te mogą być kluczowe także w modernizacji istniejącej infrastruktury ogrodowej, np. wymianie ogrodzeń, budowie systemów kanalizacyjnych czy rewitalizacji terenów wspólnych. W nadchodzącej kadencji Związek winien zorganizować szkolenia dla zarządów ROD i działkowców, które będą koncentrować się na pozyskiwaniu funduszy unijnych, pisaniu wniosków oraz zarządzaniu projektami. Pozwoli to na wzmocnienie kompetencji wewnątrz struktur i zwiększenie szans na sukces w aplikacjach o fundusze.

Dotacje z budżetu państwa winny być kolejnym filarem działań Związku. Otrzymane wsparcie z programów centralnych, takich jak Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, pozwoli uzyskać fundusze na rozbudowę i modernizację ogrodów działkowych. W szczególności inwestycji w infrastrukturę ogrodową, taką jak instalacje wodne, ogrodzenia, place zabaw oraz przestrzenie rekreacyjne, które będą dostępne dla działkowców oraz lokalnych mieszkańców. Celem Związku jest przekształcenie ROD w miejsce przyjazne nie tylko do uprawy roślin, ale także do odpoczynku i integracji społecznej, co będzie miało pozytywny wpływ na jakość życia działkowców i ich rodzin.

Podsumowując, w nowej kadencji Polski Związek Działkowców winien skoncentrować się na strategicznym pozyskiwaniu środków z budżetu państwa, funduszy samorządowych i unijnych. Wierzimy, że efektywne zarządzanie tymi środkami pozwoli na dynamiczny rozwój ogrodów działkowych, poprawę ich infrastruktury,

podniesienie standardów ekologicznych oraz stworzenie przestrzeni przyjaznej dla całej społeczności.

13. Inwestycje w Rodzinnych Ogrodach Działkowych

Jednym z kluczowych elementów rozwoju rodzinnych ogrodów działkowych jest modernizacja istniejącej infrastruktury oraz budowa nowych elementów, które poprawią jakość życia działkowców. W wielu ROD infrastruktura wymaga gruntownej modernizacji. Działania Polskiego Związku Działkowców na nową kadencję winny zakładać wsparcie dla działkowców i zarządów ROD w realizacji takich inwestycji. Poprawa infrastruktury to nie tylko wygoda, ale także bezpieczeństwo - modernizacja instalacji elektrycznych wpłynie na komfort użytkowania ogrodów, a także na ich estetykę.

Inwestycje w budowę nowej infrastruktury są nie mniej istotne. W wielu ogrodach brakuje dostępu do nowoczesnych rozwiązań, takich jak instalacje elektryczne czy wodociągowe. W związku z tym, program na nową kadencję powinien obejmować wsparcie dla tworzenia nowych punktów dostępu do wody oraz elektryczności, jak również modernizację już istniejących systemów. Wprowadzenie oświetlenia na terenie ogrodów oraz instalacja monitoringu mogłyby przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa. Ponadto warto rozwijać miejsca rekreacyjne i tereny wspólne, które nie tylko wzbogacą przestrzeń ogrodów, ale także przyczynią się do integracji działkowców i ich rodzin.

Rozwój infrastruktury w ogrodach działkowych wymaga zaangażowania zarówno Zarządów ROD jak i organów wyższych PZD. Kluczowym elementem jest zbudowanie efektywnej współpracy w zakresie planowania i realizacji inwestycji.

W pierwszej kolejności Zarządy ROD, będące najbliżej działkowców, winny prowadzić konsultacje z działkowcami w celu zidentyfikowania priorytetowych potrzeb remontowych.

Okręgowe Zarządy PZD odgrywają kluczową rolę w udzielaniu wsparcia eksperckiego, np. poprzez współpracę z inspektorami ds. inwestycji zatrudnionymi w OZ, a także zapewnienie specjalistycznych szkoleń dla Zarządów ROD dotyczących przeprowadzania inwestycji w ROD, pozyskiwania funduszy zewnętrznych czy prowadzenia efektywnych negocjacji z lokalnymi władzami samorządowymi. Dzięki ścisłej współpracy między organami PZD, zarządy ROD mogłyby realizować bardziej ambitne projekty.

Jednym z priorytetów na nową kadencję winna być intensyfikacja współpracy PZD z lokalnymi samorządami. Okręgowe Zarządy PZD odgrywają kluczową rolę w negocjacjach z władzami lokalnymi, np. w zakresie wspólnego finansowania inwestycji w infrastrukturę ogrodów, organizacji wydarzeń dla społeczności lokalnej czy realizacji projektów edukacyjnych. Dzięki takiej współpracy ogrody działkowe mogą stać się

jeszcze bardziej otwarte na lokalne społeczności i pełnić funkcję centrów rekreacyjno-edukacyjnych.

Współpraca między organami Polskiego Związku Działkowców – Zarządami ROD, Okręgowymi Zarządami i Krajowym Zarządem PZD – jest fundamentem efektywnego działania organizacji i realizacji inwestycji w rodzinnych ogrodach działkowych. Osiągnięcie zamierzonych celów, takich jak rozwój infrastruktury, zrównoważony rozwój ekologiczny i integracja społeczna, wymaga ścisłej koordynacji działań oraz wzajemnego wsparcia na wszystkich poziomach.

Każdy z organów ma do odegrania istotną rolę – od konsultacji z działkowcami na poziomie lokalnym po strategiczne decyzje na poziomie Krajowego Zarządu. Tylko poprzez harmonijną współpracę wszystkich organów PZD możliwe będzie zapewnienie dalszego rozwoju rodzinnych ogrodów działkowych w Polsce, zgodnie z oczekiwaniami Członków Związku oraz z troską o ochronę środowiska i integrację społeczną.

14. Likwidacje ROD

W związku z procesami likwidacyjnymi obowiązkiem struktur PZD jest uczestnictwo i reprezentacja interesów PZD i działkowców. PZD musi stać na straży wypełniania warunków ustawowych wynikających z ustawy o rodzinnych ogrodach działkowych (art. 18 - 24), czy też przepisów na mocy tzw. specustaw, np. drogowej, kolejowej. Związek rozumie potrzebę i konieczność realizacji inwestycji celu publicznego, takich jak chociażby inwestycje drogowe. Jest to pozytywny element rozwoju polskiej infrastruktury, służącej ogółowi mieszkańców. Jednakże planowanie oraz realizacja inwestycji musi odbywać się z poszanowaniem przepisów prawa, praw działkowców oraz PZD.

W przypadku konieczności likwidacji ROD na cele publiczne, a zwłaszcza na cele realizowane na podstawie tzw. specustaw, Zjazd uznaje za konieczne w pełni wykorzystywanie postanowień zawartych w unormowaniach ustawowych, a zwłaszcza w ustawie z dnia 13 grudnia 2013 roku o rodzinnych ogrodach działkowych, gwarantujących wypłatę na rzecz działkowców i Związku należnych odszkodowań oraz uzyskanie terenów zastępczych w celu odtworzenia ROD. Cały proces likwidacji musi być prowadzony z pełnym zaangażowaniem służb OZ PZD przy udziale zarządów ROD.

Ważne jest by regularnie monitorować biuletyny informacji publicznej: gmin, starostw, wojewody i regionalnej dyrekcji ochrony środowiska, aby uniknąć sytuacji gdzie np. inwestycja przetrnie ogród na kilka części. Należy reagować natychmiast już na etapie planowania inwestycji.

Rezygnacja z pozyskania terenu zamiennego winna być wyjątkiem i może następować w szczególnie uzasadnionych sytuacjach. Podmioty likwidujące w większości przypadków nie dysponują wolnymi terenami, bądź proponowane tereny nie

nadają się do założenia ROD. Natomiast jeśli podmiot wskaże już taki teren, to sam proces przekazania terenu i odtworzenia ROD jest bardzo długi. Zjazd uznaje jednak, iż należy dążyć do tworzenia nowych ROD, co pozwoli na dalszy rozwój ogrodnictwa działkowego w Polsce.

Zjazd uznaje również za konieczne dążenie do każdorazowego wypełnienia obowiązków nałożonych przepisami prawa powszechnie obowiązujących przez inwestora poprzez przywrócenie infrastruktury w likwidowanych ROD do stanu sprzed realizacji inwestycji. Często odtworzenia infrastruktury przez inwestora w nowych granicach ogrodu jest rozwiązaniem o tyle korzystniejszym, że pozwala na postawienie nowej infrastruktury już w ramach prac związanych z realizacją inwestycji będącej przyczyną likwidacji. Umożliwia to zniwelowanie negatywnych skutków dla ROD i umożliwia szybszy powrót do normalnego funkcjonowania takiego ogrodu.

W zakresie procedur likwidacyjnych i prowadzonych postępowań odszkodowawczych można także zauważyć, że nie wszystkie sprawy muszą kończyć się wydaniem decyzji ustalającej odszkodowanie. Odszkodowanie można ustalić także w drodze ugody administracyjnej, która może w swojej treści zawierać także dodatkowe uregulowania, które nie znalazłyby się w treści decyzji odszkodowawczej. Jest to znacznie mniejszy nakład pracy dla urzędników i okręgów, który jednocześnie dopuszcza organy Związku do negocjowania treści takiej ugody i warunków w niej zawartych.

Trudnym zagadnieniem jest sprawa tzw. resztówek, gdy likwidacji ulega część działki rodzinnej, a pozostała - mimo, że nie nadaje się do prawidłowego wykorzystania na dotychczasowe cele – pozostaje przy działkowcu. Zdarza się też, iż pozostały teren jest zbyt mały do dalszego prowadzenia ROD bądź zostaje tak skutecznie oddzielony od pozostałej części ROD, iż nie ma możliwości jego dalszego utrzymywania. Często taki teren nie ma możliwości podłączenia energii elektrycznej czy wodnej, nie mówiąc już o korzystaniu ze wspólnej infrastruktury ogrodowej znajdującej się na drugiej części ogrodu. Takie przypadki występują zarówno w sytuacji, gdy Związek posiada prawo użytkowania wieczystego, jak i gdy legitymuje się prawem użytkowania. Wykonywane operaty szacunkowe obejmują bowiem tylko tereny znajdujące się w linii rozgraniczającej. Związek musi brać udział i udzielać pomocy działkowcom w dochodzeniu odszkodowań w drodze porozumień, a w przypadku braku pozytywnego efektu – występować na drogę postępowania sądowego.

Zjazd uznaje konieczność realizacji celów publicznych służących rozwojowi miast, ale również stoi na straży zachowania potencjału ROD dla przyszłych pokoleń. Zatem aktywna obrona terenów ROD przed próbami ich nieuzasadnionych likwidacji, zwłaszcza na cele komercyjne to zadanie pierwszoplanowe w nadchodzącej kadencji.

15. Wyposażenie ROD w siedziby dla zarządów ROD

Ważną sprawą jest wyposażenie ROD w siedziby dla zarządów ROD, gdyż dzięki odpowiednio przystosowanym biurom Zarządy mogą odbywać posiedzenia, przyjmować działkowców i innych interesantów, a także przechowywać oraz zabezpieczać dokumenty. Ta ostatnia funkcja stała się istotna ze względu na konieczność ochrony danych osobowych, którą wprowadziło Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE. Podkreślić należy, iż odpowiedzialność ta spoczywa nie tylko na ogrodach ale na całej organizacji, tj. Polskim Związku Działkowców. Zarządy ROD oraz sami działkowcy muszą zrozumieć, że dobra praca Zarządu i współpraca z innymi winna zaczynać się od należytego miejsca pracy.

Ostatnie badanie wykazało, iż siedzib dla Zarządu ROD nie posiadają 525 ROD, czyli 11 % ogrodów będących w strukturach PZD. Część z 525 ogrodów korzysta z najmu. Jeżeli więc uwzględnimy taki stan rzeczy, liczba Zarządów ROD bez siedzib zmniejszy się do 379, czyli trochę powyżej 8 % ogrodów będących w strukturach PZD. Jest to rozwiązanie tymczasowe i nie załatwia na trwałe problemu, pozwala jednak odbywać posiedzenia, przyjmować działkowców i innych interesantów, a także przechowywać oraz prawidłowo zabezpieczać dokumenty.

Program budowy siedzib dla zarządów ROD, jest realizowany w marginalnym stopniu i zdecydowanie zwalnia. W związku z widoczną tendencją spadkową w zakresie liczby ROD, które nie posiadają siedzib oraz koniecznością doprowadzenia do objęcia Programem wszystkich ogrodów, Krajowa Rada PZD uchwalała nr 10/XXIV/2024 z dnia 14 marca 2024 r. w sprawie oceny realizacji Programu Budowy Siedzib dla Zarządów ROD w latach 2018 – 2023, wyznaczyła Okręgowym Zarządom PZD ostateczny termin całkowitej realizacji Programu Budowy siedzib dla Zarządów ROD do końca 2026 r.

Krajowy Zarząd oraz Krajowa Rada PZD od początku istnienia Programu podejmowały liczne działania mające na celu jak najefektywniejsze jego przeprowadzenie, także w zakresie pomocy finansowej.

W PZD funkcjonuje Fundusz przeznaczony na budowę siedzib dla zarządów ROD, który jest funduszem celowym z którego można uzyskać wyłącznie dotacje na ten cel.

Podkreślić należy, iż KR PZD ogłosiła wśród architektów konkurs na projekty budowlane obiektów do 35 m², które byłyby estetyczne, a także funkcjonalne i dopasowane do potrzeb Zarządów ROD. W wyniku rozstrzygnięcia konkursu, wybrane zostały 4 projekty obiektów, z których winny korzystać ROD realizujące zadanie inwestycyjne jakim jest budowa siedziby. Koszt projektu pokrywa KR PZD.

16. Powódź 2024 i pomoc dla poszkodowanych ROD

Następstwa powodzi jaka miała miejsce na południu Polski we wrześniu 2024 roku są bardzo poważne, obejmują zniszczenia infrastruktury ogrodowej, takiej jak drogi, sieci wodociągowe i energetyczne, ogrodzenia oraz budynki użytkowe. Znaczne szkody ponieśli też sami działkowcy.

Krajowy Zarząd PZD zrobił wszystko, co można było zrobić w okresie od wystąpienia powodzi do czasu Krajowego Zjazdu PZD. Również bardzo aktywne były same ogrody, które doznały szkody, aby jak najszybciej przystąpić do przywracania ogrodów do normalnego funkcjonowania. Wszystko w takich sytuacjach zaczyna się od uprzątnięcia terenów z naniesionych zniszczeń i odpadów a także odkażenia gleby i wody. Dalsze działania to zapewnienie finansowania naprawy szkód i odbudowy infrastruktury. Propozycja wpłacania środków na *Fundusz przeznaczony na usuwanie skutków klęsk żywiołowych w ROD w związku z powodzią z września 2024 r.* spotkała się z akceptacją, ze strony struktur Związku, gdzie jednostka Krajowa PZD jako pierwsza z własnych środków na ten cel przekazała 10 milionów złotych. W okresie do 23. 10.br wysokość wpłat wyniosła 12.194.600,05 zł i pozostajemy w nadziei, że wpłaty na rzecz poszkodowanych ROD nadal będą następować, gdyż jest to wyraz solidarności z poszkodowanymi i skuteczna forma pomocy.

Należy mieć świadomość, że zadania z usuwaniem skutków powodzi nie zakończą się z końcem 2024 roku, lecz to zadania na co najmniej dwa lata. Dlatego też w Programie Związku musi się znaleźć ten temat. Rola Krajowej Rady i Krajowego Zarządu PZD sprowadzać się będzie do udzielania i przekazywania pomocy finansowej, a jeśli zajdzie taka potrzeba poszukiwanie dalszych źródeł na pozyskiwanie na ten cel środków. Rola OZ PZD, głównie tych gdzie powódź wystąpiła i dotknęła funkcjonujące tam rodzinne ogrody działkowe tj. OZ PZD Opolskiego w Opolu, OZ PZD we Wrocławiu, OZ PZD Sudeckiego w Szczawnie-Zdroju, OZ PZD w Legnicy, OZ PZD Śląskiego w Katowicach, OZ PZD w Zielonej Górze, będzie polegać na wdrażaniu i realizacji inwestycji w tym pomoc zarządom ROD, począwszy od organizacji, merytorycznego przygotowania po ich realizację i nadzór nad wykonawstwem. Najważniejsze zadania będą jednak należały do zarządów ROD, aby jak najszybciej sprostać wszystkim wyzwaniom i odbudować infrastrukturę niezbędną do normalnego funkcjonowania ROD.

Poza pomocą finansową struktury Związku, Jednostka Krajowa PZD oraz OZ PZD muszą szczególnie akcentować w swojej działalności problem odbudowy ROD i ich przywrócenia do normalnego funkcjonowania, korzystając przy tym z całego potencjału Związku. Poszkodowane Ogrody nie mogą z tym problemem zostać same. Polski Związek Działkowców, jako ogólnopolska organizacja społeczna zrzeszająca działkowców, zobowiązany jest do niesienia pomocy swoim członkom i strukturom w trudnych sytuacjach. Nierozwiązanym problemem pozostaje jednak pomoc dla działkowców, którzy w wyniku powodzi w wielu przypadkach stracili swoje działki. Ze

względem na skutki powodzi, ich odbudowa obecnie wymaga więcej nakładów i wysiłku, niż wówczas, kiedy po raz pierwszy zagospodarowywali teren.

Krajowa Rada PZD powinna poszukać rozwiązań, aby również pomóc indywidualnym działkowcom poszkodowanym w wyniku powodzi. Jednakże struktury Związku muszą sięgnąć też po inne rozwiązania, a mianowicie po pomoc na ich rzecz ze strony państwa i samorządu terytorialnego. W sytuacji koniecznej Krajowa Rada PZD będzie musiała rozważyć, czy nie należy ogłosić zbiórki publicznej na rzecz działkowców. Jest to zatem bardzo ważne i trudne zadanie na rozpoczynającą się kadencję dla całego Związku. Związek musi zmierzyć się z tym wyzwaniem i skutecznie odbudować ogrody po klęsce powodzi podobnie jak to miało miejsce w 1997 roku i 2010.

17. Gospodarka wodna w ROD

Zmiany klimatyczne spowodowały, że dotychczasowe modele gospodarki wodnej stają się nieadekwatne do obecnych potrzeb. Kwestia ochrony wody i zabezpieczenia dostępu do niej stała się jednym z ważniejszych zagadnień w polityce społeczno-gospodarczej nie tylko w Polsce, ale w całej Europie. Zjawisko to w sposób oczywisty zaczyna dotyczyć również ROD, gdzie zapewnienie wody na potrzeby nawadniania upraw działkowców stanowi jedno z podstawowych zagadnień w codziennym funkcjonowaniu ROD. W przypadku nasilenia się kryzysu klimatycznego nie można wykluczyć, że – analogicznie do kosztów gospodarki odpadami - koszt pozyskiwania wody może w przyszłości znacząco oddziaływać na finanse ROD.

Dlatego problem gospodarki wodnej w ROD powinien stać się przedmiotem rozwiązań systemowych wdrażanych przez PZD już teraz. Jeżeli chodzi o działalność wewnątrzorganizacyjną należy zalecić kontynuowanie działań w kierunku wskazanym w Otwartym Programie Klimatycznym PZD. W szczególności dotyczy to opracowywania założeń, wdrażania i promowania rozwiązań służących racjonalnemu gospodarowaniu zasobami wodnymi w ROD w tym:

- wykorzystania systemów opartych o zbieranie i wykorzystanie wody deszczowej,
- powszechnego retencjonowania wody opadowej,
- promowania oszczędności w zużyciu wody, w tym poprzez stosowanie odpowiednich systemów nawadniania i metod uprawy roślin,
- modernizacji sieci wewnętrznej ROD.

Promocja szeroko rozumianej oszczędnej gospodarki wodnej powinna stanowić istotne zagadnienie w działalności edukacyjnej prowadzonej przez PZD, temat ten powinien być podnoszony w mediach związkowych oraz podczas wszystkich szkoleń. Jednak znaczenie będzie miała również infrastruktura wspierająca tego rodzaju inicjatywy. Dlatego PZD powinien podjąć starania o pozyskanie wsparcia publicznego na finansowanie działań w tym obszarze, dotyczy to zwłaszcza modernizacji infrastruktury służącej gromadzeniu wody opadowej, budowy lub modernizacji sieci retencyjnych oraz sieci wodociągów w ROD, opomiarowania indywidualnych działek.

W kontekście ograniczenia obciążeń ponoszonych przez działkowców w związku z korzystaniem z wody, tak jak dotychczas, należy dołożyć starań, aby pobór wody w ROD był zaliczany do „rolniczego” i traktowany w sposób analogicznie preferencyjny. Inicjatywy zmiany przepisów z tego obszaru winny być obserwowane szczególnie bacznie. Niezależnie, mając na uwadze brak systemowego rozwiązania przez ustawodawcę problemu ujęć własnych na działkach w ROD, należy kontynuować starania o nowelizację prawa wodnego i objęcie działkowców mechanizmem tzw. zwykłego korzystania z wód.

18. Wypracowanie narzędzi do zwalczania samowoli budowlanych i zamieszkiwania w ROD

Każdy działkowiec w ROD jest obowiązany przestrzegać zasad prawnych obowiązujących w PZD, mimo to zdarzają się wyjątki od reguły, które generują patologiczne zjawiska w ROD – zamieszkiwanie i samowole budowlane.

ROD nie są miejscem przeznaczonym na rozwiązywanie problemów mieszkaniowych Polaków. Funkcje działki i ogrodów wynikają wprost z ustawy o ROD, a działania sprzeczne z ustawą zagrożone są sankcją wypowiedzenia umowy dzierżawy działkowej. Groźbą dla istnienia ogrodów jest zmiana przeznaczenia ROD poprzez funkcjonowanie tych niedozwolonych zjawisk, tworzenie z nich osiedli mieszkaniowych, na co niejednokrotnie przyzwalały samorządy lokalne, dodatkowo meldując na terenie ROD łamiących prawo działkowców. Organy nadzoru budowlanego również przyczyniają się do łamania prawa na terenie ROD poprzez opieszałość w działaniach, czy niejednolite stosowanie przepisów prawa.

Problem jest trudny, jednak został wystarczająco zdefiniowany w uchwałach Krajowego Zarządu PZD i Krajowej Rady PZD. Sprawą najważniejszą jest podejmowanie działań wskazanych w obowiązujących przepisach ogólnych i związkowych, aby nie dopuścić do zwiększania tych dwóch zjawisk w ogrodach działkowych. Jest to przede wszystkim zadanie dla zarządów ROD, ale również w tej sprawie powinny skuteczniej działać okręgowe zarządy poprzez przeglądy, doradztwo, narady, szkolenia i pomoc prawną. W sytuacjach tego wymagających zarządy powinny podejmować decyzje zgodne z ustawą o ROD i statutem PZD. Nie mniej jednak biorąc pod uwagę, iż istniejące prawne narzędzia wewnątrzorganizacyjne niekiedy są niewystarczające, koniecznym jest wypracowanie skutecznych narzędzi, które doprowadzą do likwidacji patologii w ROD i przywrócą ich prawidłowy cel istnienia i funkcjonowania.

19. Rozwiązywanie problemów wynikających ze skarg i zażaleń

Z roku na rok rośnie liczba skarg i zażaleń. Wiele z nich dociera do Krajowego Zarządu, choć ich tematyka wskazuje, iż mogłyby zostać załatwione na poziomie ogrodu. Skargi zawierają ogromną różnorodność tematów, ale wyróżniają się skargi na

działania zarządu sprzeczne z prawem, pobierania opłat niezgodnych z prawem, stosunków między działkowcami, uniemożliwianie wjazdu na teren ogrodu osobom niepełnosprawnym; zmiany użytkownika działki sprzeczne z obecnie obowiązującą procedurą. W okresie walnych zebrań są skargi na niezgodne z zasadami statutowymi organizację i przeprowadzenie walnych zebrań.

Zdarza się, iż skargi działkowców składane do zarządów ROD są ignorowane, z góry zakłada się, iż ów działkowiec nie ma racji, nie bada się więc sprawy, nie udziela się również odpowiedzi. W ten sposób sygnały o nieprawidłowościach są lekceważone. Bywa także, iż działkowiec nie jest zadowolony z udzielonej odpowiedzi i sposobu załatwienia sprawy, co w konsekwencji powoduje, iż skargi składane są do organów wyższych.

Każda sprawa zgłoszona przez działkowca wymaga zbadania i jeśli się potwierdza, powinna być zdecydowana reakcja okręgu. Z przeprowadzonego badania skarg w Krajowej Radzie wynika, że w większości okręgów nie ma skutecznego mechanizmu ich rozpatrywania. Dlatego konieczne jest wprowadzenie skutecznego systemu rozpatrywania skarg i zażaleń na wszystkich szczeblach Związku. Przede wszystkim należy postawić na aktyw społeczny, bowiem sami urzędnicy nie są w stanie rozpatrzyć każdej skargi. Potrzebni są ludzie z ogrodów, działacze, mający doświadczenie i wiedzę, a także potrafiący rozumieć potrzeby działkowców i ogrodów. W biurach okręgów niezbędne jest powierzenie skarg konkretnemu pracownikowi, który będzie prowadził rejestr skarg i współpracował z komisją do spraw skarg.

Na wszystkich szczeblach organizacyjnych Związku pełnimy rolę służebną wobec działkowców i mamy obowiązek działać na ich rzecz, a więc podmiotem naszych działań powinien być działkowiec. Dlatego na wszystkich szczeblach struktury PZD powinniśmy starać się rozwiązywać wszystkie problemy występujące w ogrodach w zgodzie z celem istnienia ogrodów działkowych, obowiązującym prawem i w interesie działkowców.

Należy uświadomić sobie, że jeśli system rozpatrywania skarg nie będzie skuteczny, jeśli krzywdzony działkowiec nie uzyska poparcia od Związku, jeśli zabraknie zdecydowanych decyzji przywracających stan zgodny z prawem, działkowcy odwrócą się od Związku, bo uznają, że nie działa on w ich interesie, a do tego dopuścić nie można.

20. Zaktywizowanie działalności kolegów prezesów

Doświadczenia mijającej kadencji po raz kolejny udowodniły, jak ważna jest rola kolegów prezesów w działalności Związku. Ich działalność pozwala usprawnić działanie ogrodów, poprawę stanu ich infrastruktury i popularyzowanie idei ogrodnictwa działkowego w Polsce. Kolegia prezesów sprawniej i efektywniej starają się o pozyskanie dotacji celowych lub zabezpieczenie środków pieniężnych w budżetach miast i gmin niż pojedyncze ROD. Jako reprezentacja ogrodów są partnerem do rozmów i wspólnych działań lokalnych. Kolegia prezesów odegrały znaczącą rolę w realizacji programu grantowego ARiMR, w walce o ujęcie ROD w planach ogólnych, a

także w pozyskiwaniu funduszy dla ROD. Dla pozyskania maksymalnego efektu działalności kolegów konieczna jest jednak intensyfikacja podejmowanych działań i ich systematyczność. W mijającej kadencji niemal 67% ROD zostało powołanych przez OZ w skład kolegów, a 32% z powołanych kolegów prezesów nie była aktywna i nie realizowała swoich działań. Niemal 34% ogrodów PZD funkcjonuje poza kolegami prezesów, dlatego OZ PZD powinny zachęcać do działalności w ramach kolegów kolejne ROD, wskazując możliwe do osiągnięcia efekty podejmowanych działań, które często są kluczowe dla funkcjonowania Związku i rozwoju ogrodnictwa działkowego w naszym kraju. Korzyści wynikające z funkcjonowania kolegów są wymierne zarówno w sensie finansowym, jak i wizerunkowym ROD w PZD.

21. Poprawa bezpieczeństwa w ROD

Uchwalenie przez Krajową Radę PZD w 2019 roku „Otwartego Programu Bezpieczeństwa w rodzinnych ogrodach działkowych w PZD”, stanowiło pierwszy krok mający na celu poprawę stanu bezpieczeństwa w ROD. Kadencja lat 2019-2024 i odnotowywane w dalszym ciągu zjawiska zagrażające bezpieczeństwu na terenach ROD potwierdziły jak ważnym dla społeczności Polskiego Związku Działkowców jest temat bezpieczeństwa.

Wdrożenie i realizowanie postanowień programu nie jest możliwe na zasadzie jednorazowego przyjęcia odpowiednich dokumentów w tym zakresie czy też wprowadzenia jednostkowych rozwiązań. Specyfika tego zagadnienia powoduje, że jest to ciągły proces, który wymaga rzetelnej i bieżącej pracy oraz adekwatnego reagowania i dostosowywania do pojawiających się ciągle nowych zagrożeń i zmieniających się realiów funkcjonowania ROD. Wszelkie inicjatywy w zakresie poprawy stanu bezpieczeństwa w ROD spotykają się z pozytywną reakcją ze strony tak działkowców jak i struktur PZD. Kluczowym aspektem w tym obszarze jest współpraca z samorządami i służbami porządkowymi takimi jak policja czy straż miejska. Działkowcy zdają sobie bowiem sprawę z faktu, że wypełnianie ustawowych funkcji i celów rodzinnych ogrodów działkowych nie jest możliwe bez zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa działkowcom i ich mieniu.

Wobec powyższego w nowej kadencji działania organów PZD w dalszym ciągu powinny skupiać się na dalszym wdrażaniu i egzekwowaniu uniwersalnych zasad bezpieczeństwa zawartych w Programie. Ponadto mając na uwadze, że wzrost poziomu bezpieczeństwa ROD ma bezpośrednie przełożenie na postrzeganie i odbiór rodzinnych ogrodów działkowych w społeczeństwie zasadne jest, aby wszystkie organy PZD w swojej działalności podeszły do tego zagadnienia z należytą uwagą.

22. Transformacja cyfrowa Polskiego Związku Działkowców

Wprowadzenie

W nadchodzącej kadencji jednym z kluczowych zadań jednostki krajowej Polskiego Związku Działkowców (PZD) będzie przeprowadzenie kompleksowej transformacji cyfrowej. Celem tych działań jest dostosowanie organizacji do dynamicznie zmieniających się warunków technologicznych oraz poprawa jakości usług świadczonych na rzecz działkowców. Transformacja cyfrowa przyniesie usprawnienie operacji administracyjnych, lepszą komunikację z działkowcami, redukcję kosztów operacyjnych oraz wyższy poziom transparentności działań PZD. Wdrożenie nowoczesnych narzędzi informatycznych, takich jak centralny system zarządzania wiedzą, aplikacja mobilna oraz elektroniczny obieg dokumentów, będzie kluczowe dla dalszego rozwoju organizacji.

1) Centralny System Zarządzania Wiedzą

Centralny system zarządzania wiedzą to fundament transformacji cyfrowej w Polskim Związku Działkowców. Jego wdrożenie ma na celu stworzenie zorganizowanej, scentralizowanej platformy, która będzie gromadzić, przechowywać i udostępniać wszystkie kluczowe zasoby wiedzy dla całej organizacji. System ten pozwoli na skuteczniejsze zarządzanie informacjami i ułatwi przepływ wiedzy między zarządami Rodzinnych Ogrodów Działkowych (ROD), działaczami oraz jednostkami okręgowymi i krajowymi.

Funkcje i korzyści centralnego systemu zarządzania wiedzą:

- **Zbiór najważniejszych informacji:** System będzie zawierał kluczowe dokumenty, takie jak uchwały, regulaminy, przepisy prawne, materiały szkoleniowe, instrukcje oraz inne istotne zasoby. Dzięki temu zarządy ROD i inne jednostki będą miały stały dostęp do najbardziej aktualnych i niezbędnych informacji w jednym miejscu.
- **Centralizacja i łatwy dostęp:** Wszystkie materiały będą zorganizowane w sposób przejrzysty i łatwo dostępny za pośrednictwem platformy internetowej lub intranetowej. Każdy uprawniony pracownik i członek zarządu ROD będzie miał dostęp do zasobów z dowolnego miejsca, co usprawni procesy decyzyjne oraz operacyjne.
- **Automatyzacja aktualizacji:** System automatycznie zaktualizuje dokumenty, co wyeliminuje ryzyko korzystania z przestarzałych wersji i zapewni wszystkim jednostkom dostęp do najnowszych informacji.
- **Wyszukiwanie i kategoryzacja:** Zasoby wiedzy będą odpowiednio kategoryzowane według tematów, dat i typów dokumentów, co umożliwi szybkie

wyszukiwanie potrzebnych materiałów. To znacznie usprawni pracę, szczególnie w sytuacjach wymagających szybkiego dostępu do dokumentów.

- **Udostępnianie i współpraca:** System pozwoli użytkownikom na udostępnianie dokumentów i informacji innym członkom organizacji, co ułatwi współpracę pomiędzy zarządami ROD a działaczami PZD. Możliwość wspólnej edycji dokumentów w czasie rzeczywistym przyspieszy realizację zadań i zmniejszy potrzebę kontaktów osobistych.

- **Szkolenia i rozwój kompetencji:** Centralny system zarządzania wiedzą będzie zintegrowany z materiałami szkoleniowymi oraz kursami online, co umożliwi nowym członkom zarządów ROD szybkie zapoznanie się z procedurami i obowiązującymi zasadami działania. Stworzy to kulturę uczenia się i wymiany wiedzy w organizacji.

- **Bezpieczeństwo i ochrona wiedzy:** Wdrożony system zapewni pełne bezpieczeństwo danych, chroniąc zasoby wiedzy przed nieautoryzowanym dostępem. Umożliwi to zachowanie ciągłości działań organizacji oraz zabezpieczenie cennej wiedzy na wypadek rotacji w zespołach zarządu.

Centralny system zarządzania wiedzą przyczyni się do większej efektywności, szybszego dostępu do kluczowych informacji oraz lepszej koordynacji działań w ramach PZD.

2) Aplikacja Mobilna dla Zarządów ROD

Wprowadzenie aplikacji mobilnej zintegrowanej z programem DGCS to kolejny krok w nowoczesnej transformacji cyfrowej PZD. Aplikacja ta umożliwi sprawny i bezpośredni kontakt z działkowcami, ułatwiając codzienne zarządzanie ogrodami oraz komunikację z członkami. Mobilna aplikacja będzie nie tylko narzędziem do przekazywania informacji, ale także platformą do załatwiania wielu administracyjnych spraw, co znacząco odciąży zarządy ROD.

Kluczowe funkcje i korzyści aplikacji mobilnej:

- **Szybki kontakt z działkowcami:** Aplikacja mobilna umożliwi natychmiastową komunikację z działkowcami. Zarządy ROD i okręgów będą mogły błyskawicznie przysyłać ważne informacje, takie jak terminy opłat, zaproszenia na zebrania, decyzje czy ogłoszenia o wydarzeniach. Wszystkie te komunikaty będą dostępne bezpośrednio na urządzeniach mobilnych użytkowników.

- **Powiadomienia push:** Aplikacja będzie wysyłać powiadomienia typu „push”, które natychmiast powiadomią działkowców o istotnych sprawach, takich jak zbliżające się terminy płatności, aktualizacje regulaminów czy pilne ogłoszenia dotyczące prac remontowych lub awarii w ogrodzie.

- **Usprawnienie obsługi zgłoszeń:** Działkowcy za pomocą aplikacji będą mogli szybko i wygodnie składać zgłoszenia dotyczące napraw, zmian danych osobowych, czy pytań związanych z regulaminami. Zarządy będą mogły na bieżąco odpowiadać, co poprawi komunikację i zwiększy satysfakcję działkowców.

- **Dostęp do dokumentów:** Aplikacja zapewni działkowcom łatwy dostęp do wszystkich istotnych dokumentów, takich jak regulaminy, uchwały czy wzory umów. Zamiast szukać dokumentów na stronach internetowych lub kontaktować się z zarządem, wszystkie potrzebne informacje będą dostępne w jednym miejscu, na wyciągnięcie ręki.

- **Przypomnienia o terminach:** Aplikacja będzie automatycznie przypominać użytkownikom o nadchodzących terminach płatności, zebraniach i innych ważnych wydarzeniach, co zmniejszy ryzyko przeoczenia kluczowych dat.

- **Dostępność i elastyczność:** Działkowcy będą mogli korzystać z aplikacji w dowolnym miejscu i czasie, co ułatwi załatwianie spraw administracyjnych oraz szybki dostęp do informacji, nawet zdalnie.

Wdrożenie aplikacji mobilnej sprawi, że zarządy ROD i okręgów będą mogły bardziej efektywnie zarządzać swoimi działaniami, a działkowcy będą lepiej poinformowani i zaangażowani w życie ogrodu.

3) Elektroniczny Obieg Dokumentów (EOD)

Elektroniczny obieg dokumentów (EOD) to kolejny kluczowy element transformacji cyfrowej, wdrażany na poziomie okręgów i jednostki krajowej PZD. Mimo że zarządy Rodzinnych Ogrodów Działkowych (ROD) nie będą miały bezpośredniego dostępu do tego systemu, wprowadzenie EOD przyniesie im liczne korzyści dzięki usprawnieniu procesów administracyjnych w jednostkach wyższych.

Korzyści z wdrożenia EOD dla zarządów ROD:

- **Skrócenie czasu obsługi spraw:** EOD umożliwia szybkie przetwarzanie dokumentów między okręgami i jednostką krajową, co skraca czas załatwiania spraw zarządów ROD. Dokumenty będą przesyłane elektronicznie, co wyeliminuje opóźnienia związane z przesyłkami tradycyjnymi.

- **Przejrzystość procesów:** System pozwala na bieżące śledzenie stanu załatwiania spraw. Zarządy ROD będą informowane na bieżąco o postępie wniosków i dokumentów, co ułatwi monitorowanie realizacji zadań.

- **Oszczędność kosztów:** Mniejsza liczba dokumentów papierowych i szybsza obsługa spraw przyczynią się do redukcji kosztów związanych z administracją. Zarządy ROD skorzystają z usprawnień na poziomie centralnym, które odciążą ich z części zadań.

Wprowadzenie EOD, mimo że bezpośrednio dotyczy głównie pracowników okręgów i jednostki krajowej, wpłynie pozytywnie na zarządy ROD poprzez przyspieszenie i

uproszczenie wielu procesów administracyjnych, co przełoży się na lepsze funkcjonowanie całej organizacji.

4) Bezpieczeństwo cyfrowe i ochrona danych

Wdrożenie transformacji cyfrowej wymaga również zadbania o najwyższe standardy bezpieczeństwa danych. Z tego względu PZD planuje opracowanie kompleksowej polityki ochrony danych oraz wdrożenie systemów zabezpieczających przed cyberatakami. Elektroniczny obieg dokumentów, aplikacje mobilne oraz centralny system zarządzania wiedzą będą wyposażone w zaawansowane mechanizmy bezpieczeństwa, takie jak szyfrowanie danych, kontrola dostępu oraz systemy tworzenia kopii zapasowych.

5) Szkolenia dla pracowników i działaczy PZD

Transformacja cyfrowa wymaga, aby pracownicy PZD oraz członkowie zarządów ROD i okręgów posiadali odpowiednie kompetencje do obsługi nowych narzędzi. Dlatego kluczowym elementem programu transformacji będzie organizacja szkoleń z zakresu korzystania z systemów informatycznych, zarządzania dokumentacją elektroniczną oraz bezpieczeństwa cyfrowego. Szkolenia te pozwolą na płynne wdrożenie zmian i pełne wykorzystanie możliwości, jakie oferują nowe technologie.

Podsumowanie

Transformacja cyfrowa w Polskim Związku Działkowców obejmuje trzy kluczowe elementy: centralny system zarządzania wiedzą, aplikację mobilną oraz elektroniczny obieg dokumentów. Każde z tych rozwiązań przyczyni się do poprawy efektywności, transparentności i jakości działań organizacji, zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym. Zgodnie z uchwałą Krajowego Zarządu PZD, zakończenie wdrażania transformacji cyfrowej planowane jest na **30 czerwca 2027 roku**.

Cały proces będzie koordynowany przez Zespół ds. Transformacji Cyfrowej, który odpowiadać będzie za nadzór, monitorowanie postępów i bieżące dostosowywanie strategii do zmieniających się potrzeb organizacji.

23. Ochrona Danych Osobowych

W 2018 r. weszło w życie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE, (RODO). Krajowy Zarząd dostosował funkcjonowanie wszystkich szczebli organizacyjnych PZD do wymogów RODO, przygotował odpowiednie przepisy i wzory dokumentów, które są spójne z wymogami w zakresie ochrony danych osobowych. Regulacje prawne dotyczące tej tematyki wydane zostały w specjalnej broszurze „Przewodnik RODO w ROD” przekazanej do wszystkich rodzinnych ogrodów działkowych.

Do najważniejszych dokumentów wewnętrznych dotyczących ochrony danych osobowych należą:

- Polityka Ochrony Danych Osobowych w PZD (przyjęta uchwałą nr 149/2018 KZ PZD z dnia 30 kwietnia 2018)
- Zasady Ogólne przetwarzania danych osobowych w jednostkach organizacyjnych PZD (przyjęte uchwałą nr 150 KZ PZD z dnia 3 kwietnia 2018)
- Instrukcja zarządzania systemami informatycznymi służącymi do przetwarzania danych osobowych w jednostkach organizacyjnych (przyjęta uchwałą nr 151/2018 KZ PZD z dnia 30 kwietnia 2018)

Ponadto osobno dla poszczególnych szczebli organizacyjnych Związku Krajowy Zarząd PZD ustalił zbiory danych osobowych, określił zasady przetwarzania danych osobowych w poszczególnych zbiorach oraz wprowadził wzorcowe rejestry czynności przetwarzania danych osobowych dla zbiorów danych przyjętych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych. Każda jednostka organizacyjna zobowiązana jest do prowadzenia ewidencji osób uprawnionych do przetwarzania danych osobowych.

Oprócz wydanego Przewodnika „RODO w ROD” i opracowanych przepisów wewnętrznych Krajowy Zarząd PZD w wydawnictwach związkowych przypomina podstawowe zasady przetwarzania danych osobowych w ROD, obowiązki organów ogrodowych, czyli administratorów danych osobowych w ogrodach oraz najczęstsze przypadki naruszeń.

Krajowy Zjazd Delegatów PZD zwraca uwagę na konieczność rzetelnego realizowania przez członków organów oraz pracowników obowiązków z zakresu ochrony danych osobowych, w tym w zakresie zbierania, utrwalania, przechowywania, organizowania, pobierania, usuwania, niszczenia, czy udostępniania.

Z uwagi na wagę tematu, bardzo wysokie kary za nieprzestrzeganie przepisów RODO, większą świadomość społeczeństwa odnośnie przepisów RODO, coraz większe zagrożenie cyberatakami konieczne jest zwiększenie nadzoru nad działalnością jednostek organizacyjnych, uwzględnianie w zakresach kontroli realizacji obowiązków wynikających z przepisów RODO, uwzględnianie przedmiotowej tematyki w szkoleniach i naradach, jak również przeprowadzanie cyklicznych przeglądów w zakresie spełniania wymagań odnośnie dokumentacji, wykonywanych operacji przetwarzania danych, zabezpieczenia dokumentów papierowych, uaktualnianie środków technicznych i organizacyjnych oraz bezpieczeństwa systemów IT stosowanych przez jednostki organizacyjne PZD.

Cykliczne audyty zgodności z RODO to podstawa bezpieczeństwa w obszarze ochrony danych osobowych, oprócz wewnętrznych kontroli w zakresie przestrzegania zasad ochrony danych osobowych wynikających z obowiązujących przepisów, w tym wewnątrzwiązkowych, rozważyć należy okresowe zlecanie audytów formalno-prawnych przez firmy zewnętrzne specjalizujące się w takich zadaniach.

Kluczowe dla zapobiegania i ograniczania ryzyka powinny być szkolenia zarówno dla członków organów, jak również dla pracowników jednostek organizacyjnych; szkolenia zwiększają świadomość zagrożeń wyciekami i wyludzeniami danych osobowych i zmniejszają ryzyko błędów, jakie działacze społeczni i pracownicy mogą popełnić. W tym celu należy rozważyć korzystanie z bogatej oferty certyfikowanych kursów/szkoleń z zasad bezpieczeństwa danych realizowanych przez firmy zewnętrzne.

24. Polityka kadrowa i płacowa

Do statutowych kompetencji Krajowego Zarządu PZD należy określanie zasad tworzenia biur, zatrudniania i wynagradzania w jednostkach organizacyjnych PZD. W 2020 r. Krajowy Zarząd PZD podjął uchwałę nr 346/2020 z dnia 1 grudnia 2020 r. w sprawie funkcjonowania biur oraz zasad zatrudniania i wynagradzania w rodzinnych ogrodach działkowych. Dwukrotnie w czasie kadencji, w roku 2021 i 2022 Krajowy Zarząd PZD znowelizował uchwałę w sprawie organizacji i funkcjonowania biur okręgów Polskiego Związku Działkowców. W 2024 r. Krajowy Zarząd PZD podjął uchwałę 243/2024 z dnia 31 lipca 2024 r. w sprawie organizacji i funkcjonowania Biura jednostki krajowej Polskiego Związku Działkowców, a Prezes PZD zarządzeniem nr 15/2024 z 27 września 2024 r. wprowadził strukturę organizacyjną biura jednostki krajowej PZD.

Zadaniem Związku jest służba na rzecz działkowców i ogrodów we wszystkich dziedzinach. Skuteczne wykonywanie tej pracy wymaga jednak właściwych kwalifikacji pracowników zatrudnionych w biurach jednostek organizacyjnych wszystkich szczebli PZD. Głównym celem polityki kadrowej jest zapewnienie pełnej obsady wynikającej z przyjętej w danej jednostce organizacyjnej PZD struktury, w szczególności stanowisk merytorycznych osobami z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem zawodowym oraz utrzymanie stabilności zatrudnienia. Biuro jako zaplecze zapewnia wykonywanie zadań statutowych oraz określonych w przepisach związkowych przez organy jednostki organizacyjnej. Prawidłowe funkcjonowanie biura **na każdym szczeblu Związku** przekłada się wprost na prawidłowe funkcjonowanie całej jednostki organizacyjnej PZD. Zjazd uznaje za niezbędne obsadzenie stanowisk merytorycznych specjalistami, z wiedzą i doświadczeniem służącym ROD, działkowcom i Związkowi. Niezbędna jest właściwa rekrutacja, a potem kierowanie pracą, nadzór i okresowa analiza i ocena faktycznych umiejętności, zaangażowania i przydatności pracowników. Obsada w biurach Okręgów stanowisk merytorycznych pracownikami z kierunkowym przygotowaniem i doświadczeniem jest niezbędna również w kontekście angażowania kadr merytorycznych biur okręgów PZD oraz Ośrodków Finansowo-Księgowych do wysokiej rangi działań prowadzonych przez Krajowy Zarząd PZD.

Zatrudnienie pracowników w ROD, o ile w ogrodzie powołane zostało biuro, musi wynikać z uzasadnionej potrzeby obsługi działkowców i organów ROD. Zarząd ROD

reprezentujący pracodawcę w rozumieniu Kodeksu Pracy sprawuje nadzór i kontrolę na działalnością biura. Zarząd ROD musi mieć świadomość obowiązków wynikających z zatrudnienia pracowników, w tym podatkowych, wynikających z przepisów prawa pracy, przepisów z zakresu ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych, czy ustawy o PPK, która weszła w życie 1 stycznia 2019 r.

Istotnym elementem prawidłowego funkcjonowania biur na każdym szczeblu Związku jest racjonalna, planowana i świadoma polityka płacowa, która pozwala na racjonalizację wydatków, zdobywanie nowych pracowników i ograniczanie ich rotacji.

Krajowy Zarząd PZD dwukrotnie w ciągu kadencji nowelizował tabelę szeregowania pracowników zatrudnionych w jednostce krajowej PZD i trzykrotnie tabelę zaszeregowania pracowników zatrudnionych w jednostkach terenowych. W 2022 r. Krajowy Zarząd PZD wprowadził nowe Regulaminy Wynagradzania pracowników zatrudnionych w jednostkach terenowych (uchwała nr 269/2022 KZ PZD z dnia 14 czerwca 2022 r.) i jednostce krajowej PZD (uchwała nr 267/2022 KZ PZD z dnia 14 czerwca 2022 r.).

Wysokość wynagrodzenia ma kluczowe znaczenie dla pracowników. Wynagrodzenia powinny być współmierne do wykształcenia, kwalifikacji i doświadczenia zawodowego oraz wykonywanej pracy. Dysproporcje w wynagrodzeniach oraz bardzo niskie płace nie sprzyjają utrzymaniu stabilności kadrowej, nie budują zaangażowania i nie zwiększają lojalności pracowników względem pracodawcy. Niskie wynagrodzenie to niska satysfakcja z pracy, niska motywacja, produktywność i zaangażowanie. Ustawienie wynagrodzenia niespełniającego oczekiwań pracownika, tym bardziej na poziomie płacy minimalnej lub niewiele wyższym mobilizuje pracownika do szukania lepiej płatnej pracy. Oferowanie już na etapie rekrutacji atrakcyjnych warunków finansowych umożliwia pozyskanie pracowników o odpowiednich kwalifikacjach.

Polityka płacowa Związku powinna być prowadzona w sposób przejrzysty i sprawiedliwy. Wielkość wynagrodzenia za pracę powinna być proporcjonalna do wymagań obowiązujących na danym stanowisku i efektów pracy. Za podobną pracę pracownicy powinni otrzymywać podobne wynagrodzenie, co sprzyja kształtowaniu się prawidłowych relacji w zespole pracowniczym. Powyższe ma szczególne znaczenie również w kontekście wejścia w życie w czerwcu 2023 roku Dyrektywy Parlamentu Europejskiego 2023/970 o jawności wynagrodzeń, której przepisy państwa członkowskie Unii Europejskiej muszą wdrożyć do krajowych systemów prawnych najpóźniej do 7 czerwca 2026 roku.

Krajowy Zjazd Delegatów PZD mając świadomość, że dyrektywa nałoży na pracodawców szereg dodatkowych obowiązków oraz znacząco rozszerzy prawa pracowników w zakresie dostępu do informacji o wynagrodzeniach, w tym średniego wynagrodzenia z podziałem na płeć współpracowników wykonujących tę samą pracę lub pracę o tej samej wartości, uznaje za konieczne przygotowywanie się struktur Związku do wdrożenia jej zapisów bez zbędnej zwłoki. Należy przeanalizować i

analizować na bieżąco poziom wynagrodzeń na poszczególnych stanowiskach oraz co istotne niwelować, jeśli występują, luki płacowe i dysproporcje.

25. Promocja Polskiego Związku Działkowców

Zjazd uznaje za istotne budowanie i utrwalanie pozytywnego wizerunku Polskiego Związku Działkowców i ROD na zewnątrz jako organizacji prospołecznej, proekologicznej. Ważne jest utrzymywanie aktywności w mediach, szczególnie w mediach społecznościowych m.in. poprzez publikacje interesujących treści, w tym odnoszących się m.in. do szeroko rozumianego ruchu i idei ogrodnictwa działkowego oraz znaczenia ROD dla przestrzeni miejskich.

Istotne jest wspieranie lokalnych inicjatyw, organizacja spotkań, imprez, wydarzeń z udziałem okolicznych mieszkańców, współpraca z organizacjami np. charytatywnymi, współpraca i utrzymywanie kontaktów z władzami samorządu terytorialnego.

Zjazd zwraca uwagę, że działania podejmowane przez działkowców, ROD i PZD na zewnątrz mają przełożenie na postrzeganie całego Związku, a obecność w życiu społeczności lokalnej i życiu samorządowym przekłada się na poparcie i wsparcie, w tym finansowe dla ROD.

Zjazd uważa, że warto i należy dbać również o pozytywny wizerunek PZD jako pracodawcy. Odpowiednio wypracowany wizerunek firmy wpływa na zatrudnianie wartościowej i wykwalifikowanej kadry pracowniczej. Pozytywna reputacja pracodawcy jest obok atrakcyjnego wynagrodzenia jednym z kluczowych czynników, na jaki zwracają uwagę poszukujący pracy. Budowanie pozytywnego wizerunku Związku w tym obszarze można realizować np. poprzez promocję PZD na uczelniach czy organizowanie udziału PZD w targach pracy.

26. Opracowanie zasad wynagradzania w Ośrodkach Finansowo-Księgowych

Ośrodki Finansowo-Księgowe dla ROD w PZD funkcjonują na podstawie uchwały Krajowego Zarządu PZD nr 302/2028 z dnia 26 lipca 2018 r. Ośrodki są jednostkami pomocniczymi PZD, działającymi na podstawie własnego budżetu i wykonującymi swoje zadania na rzecz ROD z wyznaczonego obszaru funkcjonowania Okręgu. W świetle obowiązujących przepisów związkowych warunki pracy i wynagrodzenia w OFK ustalane są wg stawek unormowanych przez Krajowy Zarząd dla służb finansowo-księgowych w Okręgach, system ten nie pozwala w sposób miarodajny wycenić pracę księgowych OFK, obsługujących różną liczbę działek i ogrodów. Zjazd uznaje za niezbędne i bez zbędnej zwłoki uregulowanie systemu wynagradzania księgowych/kierowników zatrudnionych w OFK. Uwzględniając fakt, że ośrodek finansowo-księgowy jest jednostką samofinansującą się, system wynagradzania

powinien uwzględniać minimalną liczbę działek i ROD obsługiwanych na jednym etacie.

Struktura zatrudnienia w ośrodku powinna uwzględniać przede wszystkim stanowisko kierownika OFK bez względu na liczbę osób zatrudnionych w ośrodku, jako osoby odpowiedzialnej za organizowanie pracy w OFK i realizację obowiązków względem ROD zgodnie z przepisami prawa związkowego, powszechnie obowiązującego i zawartym z ROD porozumieniem.

Jednocześnie Krajowy Zjazd Delegatów PZD dostrzega konieczność nowelizacji uchwały w sprawie funkcjonowania ośrodków finansowo-księgowych dla ROD w PZD, która powinna stanowić podstawę dalszego rozwoju OFK. Usprawnienie mechanizmu powoływania i funkcjonowania OFK służyć ma przede wszystkim bardziej intensywnemu przystępowaniu ogrodów do ośrodków, które są najlepszym, najbezpieczniejszym, również pod względem przepisów RODO sposobem transparentnego prowadzenia księgowości ROD.

27. Opracowanie nowych przepisów w zakresie powoływania i funkcjonowania Ośrodków Finansowo-księgowych dla ROD

Istotnym zadaniem w nowej kadencji będzie dbałość o dalszy rozwój oraz poprawienie jakości funkcjonowania już istniejących Ośrodków Finansowo-Księgowych dla ROD oraz tworzenie nowych OFK. Ośrodki Finansowo-Księgowe są jedyną alternatywą dla prawidłowego jednolitego prowadzenia ewidencji księgowej rodzinnych ogrodów działkowych. Zarządy ROD należące do OFK zyskują gwarancję prawidłowego, zgodnego z prawem prowadzenia księgowości oraz dodatkowy czas na prowadzenie działań statutowych związanych z prawidłowym funkcjonowaniem ROD. W nowej kadencji ważnym zadaniem będzie poprawienie standardu jakości prac wykonywanych przez Ośrodki Finansowo-Księgowe na rzecz ROD, co będzie miało zdecydowany wpływ na chętnie przekazywanie prowadzenia spraw finansowo-księgowych do OFK przez Zarządy ROD. Dlatego wprowadzenie nowych przepisów wpłynie na sprawniejsze funkcjonowanie Ośrodków Finansowo -księgowych. W nowej kadencji Jednostka krajowa oraz wszystkie Jednostki terenowe muszą dołożyć wszelkich starań, aby OFK sprawnie funkcjonowały i spełniały wszystkie wymogi i oczekiwania Zarządów ROD zgodnie z obowiązującym prawem i doprecyzowanymi przepisami wewnętrznymi prowadząc sprawy finansowo-księgowe dla ROD.

28. Realizacja Otwartego Programu Oświatowego PZD

Szkolenie nowych działkowców

Szczególnie istotnym elementem działalności oświatowej Związku są szkolenia dla nowych działkowców, osób, które w wielu przypadkach po raz pierwszy stykają się prawem wewnętrznym PZD, a często także z zagadnieniami ogrodniczymi. Szkolenie jest niezbędne, aby osoby te mogły prawidłowo funkcjonować w ROD i

zagospodarowywać swoje działki, pozwala uniknąć wielu konfliktów i długotrwałych, trudnych do rozwiązania problemów. Z doświadczenia Związku wynika, że świadomi działkowcy to lepiej funkcjonujące ROD. Co roku przybywa ok. 40 tys. nowych działkowców, dlatego kwestia ich szkolenia nie może być traktowana pobieżnie, czy z pominięciem kluczowych tematów.

Krajowa Rada PZD przyjęła „Otwarty Program Oświatowy PZD”, którego celem jest usystematyzowanie prowadzonych od lat działań oświatowych i zwiększenie ich jakości. W programie określony został zakres tematyczny i czasowy podstawowego szkolenia dla nowych działkowców, który obejmuje kwestie Prawa w PZD, etyki i dobrych obyczajów, zagospodarowania i modernizacji działek, uprawy działki w myśl Programów PZD, agrotechniki i nawożenia roślin, niechemicznych metod ochrony roślin oraz źródeł fachowej wiedzy. Program szeroko przedstawia także temat specjalistycznych szkoleń uzupełniających oraz szkoleń otwartych dla społeczności lokalnej.

Każdy nowy działkowiec otrzymuje również „Poradnik początkującego działkowca”, który stanowi istotne wsparcie w pierwszych krokach na działce. Poradnik ten zawiera praktyczne informacje m.in. na temat prawa w PZD, ogólnych zasad modernizacji działki, gleby i nawożenia, ekologii, uprawy warzyw, owoców, ziół i roślin ozdobnych oraz ochrony roślin. Cennym elementem tej publikacji jest także kalendarium prac ogrodniczych. Kompendium wiedzy, jakim jest poradnik, pomaga nowym działkowcom zrozumieć specyfikę prowadzenia działki w ROD, a także pozwala uniknąć typowych błędów początkujących.

Niestety z doświadczeń Związku wynika, że działkowcy korzystają z „Poradnika początkującego działkowca” w ograniczonym stopniu. Świadczą o tym problemy pojawiające się w ROD, dotyczące przede wszystkim nieregulaminowego zagospodarowania i użytkowania działek oraz łamania zasad współżycia społecznego.

Wskazuje to na potrzebę zintensyfikowania działalności szkoleniowej w Związku. Projekt nowelizacji Statutu PZD, który zostanie przedstawiony na Krajowym Zjeździe Delegatów, uwzględnia wprowadzenie obowiązkowych szkoleń dla członków zwyczajnych PZD, co jest kluczowym krokiem w tym kierunku. Nadal konieczne jest jednak zaangażowanie wszystkich struktur PZD, w szczególności OZ - organizujących szkolenia i zarządów ROD, które kierują nowych działkowców na szkolenia.

Szkolenia mają na celu wyposażyć nowych działkowców w pełen zakres niezbędnej wiedzy, a nie stanowić jedynie formalność. Dlatego powinny być przygotowywane w oparciu o „Otwarty Program Oświatowy PZD” i prowadzone przez osoby ze stosownym wykształceniem i doświadczeniem w danej dziedzinie. Rangę szkoleń znacznie i skutecznie zwiększyć, również w odbiorze działkowców. Chodzi o to, aby każdy działkowiec uczestniczący w szkoleniu otrzymał stosowne świadectwo ukończenia takiego szkolenia. Wskazaniem byłoby również, aby zakończenie szkolenia i wręczenie świadectw miało stosowną oprawę organizacyjną. Krajowa Rada i Krajowy Zarząd

opracuje stosowne dokumenty organizacyjne i programowe dotyczące szkoleń dla nowych działkowców, a także świadectw ukończenia szkoleń.

Szkolenie działkowców

Nawet doświadczeni działkowcy mogą potrzebować aktualizacji wiedzy na temat nowych metod uprawy roślin, polecanych gatunków czy też zmian w przepisach dotyczących ogrodów działkowych. Regularne szkolenia pozwalają na uzupełnianie i aktualizację istniejącej wiedzy. Są okazją do spotkań i wymiany doświadczeń między działkowcami, zarówno nowymi, jak i doświadczonymi. Tworzą one atmosferę współpracy i integrują społeczność działkowców. Świadomi i zintegrowani działkowcy to korzyść nie tylko dla indywidualnego działkowca, ale także całego ROD.

Związek posiada odpowiednie zasoby, aby w kolejnej kadencji rozszerzyć program oświatowy skierowany do wszystkich działkowców. Niezbędne do tego będzie zaangażowanie zarządów ROD i Okręgowych Zarządów. Tematyka szkoleń powinna wynikać z aktualnej sytuacji i potrzeb w danym ROD, potrzeb zgłaszanych przez zarządy ROD lub działkowców. Wskazane jest uwzględnienie w szkoleniach zagadnień poruszanych w programach PZD. Szkolenia powinny prezentować wysoki poziom merytoryczny i być prowadzone w sposób atrakcyjny dla uczestnika, w formie wykładów, pokazów praktycznych, warsztatów itp. Docieranie z wiedzą do działkowców doświadczonych w prowadzeniu działek powinno przybierać bardziej nowoczesne formy i wykorzystywać nowoczesne środki przekazu, takie jak prezentacje multimedialne. Szkolenia powinny być prowadzone przez osoby posiadające wiedzę, doświadczenie, wykształcenie odpowiadające tematyce poruszanej na danym szkoleniu.

Zarówno zarządy ROD, Okręgowe Zarządy, jak i Krajowy Zarząd powinny przeznaczać więcej środków na szkolenia, wyposażanie ośrodków szkoleniowych, angażowanie znanych i cenionych wykładowców. Pozwala na to Fundusz Oświatowy, utworzony z intencją pokrywania kosztów działalności oświatowej Związku, zwłaszcza szerokiego docierania z wiedzą do działkowców, aktywu, Społecznej Służby Instruktorskiej oraz zatrudniania etatowych Instruktorów ds. ogrodnich.

Etatowi instruktorzy ds. ogrodnich

Zadaniem tego stanowiska jest wdrażanie „Otwartego Programu Oświatowego PZD” oraz szeroko pojęte szerzenie oświaty wśród działkowców, z wykorzystaniem nowoczesnych metod. Niestety obecnie nie wszystkie Okręgi zatrudniają instruktorów ds. ogrodnich, przez co prowadzona działalność oświatowa prowadzona jest tam w ograniczonym stopniu. W nadchodzącej kadencji należy dążyć do tego, aby stanowisko instruktora ds. ogrodnich było obsadzone w każdym Okręgu, tak, aby zapewnić wszystkim działkowcom dostęp do niezbędnej wiedzy. Równie potrzebne jest stworzenie dobrych warunków pracy i płacy. Od instruktorów etatowych należy wymagać więcej niż dotychczas, ale równocześnie tworzyć odpowiednie warunki do

wykonywania obowiązków. Jest to zadanie dla Krajowego Zarządu ale także dla Okręgowych Zarządów.

Kolejnym elementem pracy instruktorów ds. ogrodnich, koniecznym do rozwinięcia w nadchodzącej kadencji, jest ich regularna obecność w Rodzinnych Ogrodach Działkowych, co pozwala na bezpośrednie nawiązywanie relacji z działkowcami oraz doradztwo na miejscu, w terenie. Taki kontakt umożliwia lepsze zrozumienie specyficznych potrzeb każdego ogrodu oraz problemów, z jakimi borykają się działkowcy. Tego rodzaju wizyty budują także zaufanie i relacje między strukturami PZD, a działkowcami, a także pozwalają na szybką reakcję na wykryte nieprawidłowości. Etatowi instruktorzy ds. ogrodnich mają ważne zadanie w sprawie zagospodarowania i modernizacji ROD i działek, odpowiadającym współczesnym czasom i potrzebom działkowców.

Dużą rolę dla etatowych instruktorów ds. ogrodnich należy dostrzegać w nowych organach, jakimi mają być Rejonowe Zarządy i tworzone przy nich ośrodki szkoleniowe. Najważniejszą wskazówką w szerzeniu oświaty powinno być szerokie docieranie do działkowców i odpowiadanie na zapotrzebowanie dotyczące wiedzy.

29. Propagowanie i szerzenie oświaty poprzez działalność wydawniczą

Co roku KZ PZD wydaje dla działkowców bezpłatne broszury, książki oraz plakaty o tematyce ogrodnich. Są to pozycje tworzone przez specjalistów, zawierające najaktualniejsze informacje z danej dziedziny, zawierające praktyczne rysunki i schematy, pisane językiem przystępnym i zrozumiałym dla odbiorców. W dobie zdobywania informacji za pośrednictwem internetowych źródeł, które niejednokrotnie przekazują niezaweryfikowane, błędne informacje, wydawnictwa Związkowe cieszą się dużym zaufaniem wśród działkowców. Jest to nieocenione wsparcie w podnoszeniu wiedzy i świadomości działkowców i działalność ta powinna być niewątpliwie kontynuowana oraz rozwijana.

Niezwykle istotną kwestią jest docieranie z publikacjami do działkowców. Tylko odpowiedzialne podejście do tego tematu umożliwi efektywne skorzystanie z dostępnej wiedzy i wykorzystywanie jej w praktyce. Literatura powinna być sprawnie rozpowszechniana wśród działkowców na podstawie rozdzielników. Zarządy ROD powinny być niezwłocznie informowane o nowych pozycjach do odebrania, a wydawnictwa promowane na stronach internetowych i w mediach społecznościowych Związku. Wskazane jest również inicjowanie zakładania biblioteczek ogrodnich, które ułatwiają działkowcom dostęp do literatury.

W temacie publikacji Związkowych należy podkreślić znaczenie miesięcznika „działowiec”, którego roczna prenumerata jest dostarczana każdemu nowemu działkowcowi. Jest to działanie spotykające się z aprobatą działkowców. Miesięcznik ten powinien trafiać do nowych działkowców niezwłocznie, gdyż wiedza w nim zawarta

jest szczególnie potrzebna na początku drogi z prowadzeniem działki. Dlatego w nadchodzącej kadencji należy przykładać szczególną uwagę do terminowego przekazywania danych nowych działkowców do jednostek wyższych. Duże znaczenie w edukacji działkowców ma także szybko rozwijający się miesięcznik „Mój ogródek”, przedstawiający praktyczne porady dotyczące zagospodarowania działek i uprawy roślin.

Działalność wydawnicza powinna być wyraźnie nastawiona na potrzeby działkowców i aktywu, a programy wydawnicze powinny być realizowane w ramach wydawnictw i mediów Związkowych.

30. Społeczna Służba Instruktorska PZD

Społeczna Służba Instruktorska, ma w Związku ogromne tradycje, dorobek i doświadczenie. Niejednokrotnie Instruktorzy SSI odgrywali istotną rolę w szerzeniu oświaty w Związku, angażując się w szkolenia dla nowych i doświadczonych działkowców, tworzenie materiałów edukacyjnych na strony internetowe OZ i ROD i dystrybucję wydawnictw Związkowych. Podkreślić należy ich nieodzowną rolę w szerzeniu oświaty w kontaktach bezpośrednich z działkowcami, czy to podczas konsultacji indywidualnych, czy grupowych szkoleń na terenie ROD, np. pokazów cięcia. Są to bowiem osoby dobrze znające działkowców z danego ROD i problemy ogrodu, a jednocześnie są to osoby obecne na miejscu i mogące służyć szybką pomocą merytoryczną.

W ostatnim czasie obserwuje się mniejsze zainteresowanie działkowców pełnieniem funkcji instruktora SSI. Nie oznacza to jednak, że działalności tej nie należy kontynuować. W bieżącej kadencji zadaniem struktur PZD będzie tworzenie warunków, aby ta służba nadal cieszyła się zainteresowaniem doświadczonych działkowców, którzy oprócz pracy i wypoczynku na działce, chcieliby służyć wiedzą i doświadczeniem innym członkom społeczności. Służbie Instruktorskiej należy nadać odpowiednią rangę, a instruktorów doceniać za ich pracę na rzecz działkowców i motywować do dalszej działalności. Mając na uwadze realizację Programu Oświatowego PZD konieczne jest przeprowadzanie systematycznych szkoleń instruktorów SSI na wszystkich szczeblach organizacyjnych. Niezbędna jest również nowelizacja przepisów w sprawie Społecznej Służby Instruktorskiej w PZD, a także bieżące aktualizowanie informacji na temat aktualnie działających instruktorów SSI.

31. Ekologiczna rola Rodzinnych Ogrodów Działkowych

W obliczu coraz większej urbanizacji i degradacji środowiska naturalnego, zielone enklawy Rodzinnych Ogrodów Działkowych stanowią cenny element miejskiego ekosystemu. Przede wszystkim przyczyniają się do poprawy jakości powietrza poprzez absorpcję dwutlenku węgla oraz ograniczenia efektu miejskiej wyspy ciepła, co ma

znaczący wpływ na mikroklimat w okolicy. Kolejnym istotnym aspektem jest ochrona bioróżnorodności. Rodzinne ogrody działkowe są siedliskiem dla wielu gatunków roślin, owadów i ptaków, które znajdują tam schronienie oraz pożywienie. Przyczyniają się one do zwiększenia różnorodności biologicznej w miastach, co jest szczególnie ważne w obliczu zanikania naturalnych terenów zielonych. ROD pełnią także funkcję retencyjną, pomagając w zarządzaniu wodami opadowymi. Zamiast obciążać miejską infrastrukturę, woda deszczowa jest wchłaniana przez glebę, co zapobiega podtopieniom i zmniejsza ryzyko powodzi. W dobie nasilających się ekstremalnych zjawisk pogodowych, jest to szczególnie ważne. Rodzinne ogrody działkowe wspierają również zrównoważoną gospodarkę żywnościową, umożliwiając prowadzenie własnych, ekologicznych upraw.

Krajowa Rada PZD w ubiegłej kadencji przyjęła „Otwarty program Klimatyczny PZD” oraz program „Bioróżnorodność na działkach w ROD”, które nadal powinny być wdrażane w ROD i promowane wśród działkowców. W bieżącej kadencji konieczne jest także poszerzanie działań ekologicznych, w tym upowszechnianie edukacji ekologicznej w ramach szkoleń dla działkowców i dostępnych dla społeczności lokalnej i nawiązywanie współpracy z samorządami terytorialnymi oraz organizacjami ekologicznymi w tym zakresie. Konieczne jest także wprowadzanie szeroko pojętego tematu ekologii do wydawnictw Związkowych oraz promowanie ekologicznej roli ogrodów działkowych w mediach, jako terenów zielonych przyjaznych miastu i społeczeństwu.

32. Socjalna rola Rodzinnych Ogrodów Działkowych

Działalność socjalna jest szeroko rozumianą formą wsparcia, której celem jest poprawa jakości życia osób i społeczności. Obejmuje ona szereg działań, które mają na celu zaspokajanie np. potrzeb społecznych, kulturalnych, edukacyjnych, zdrowotnych, materialnych. Rodzinne Ogrody Działkowe stanowią szczególny przykład miejsca, w którym działalność socjalna znajduje swoje praktyczne zastosowanie i rozwija się naturalnie od początku ich istnienia. ROD to przede wszystkim przestrzeń umożliwiająca prowadzenie upraw na własne potrzeby, przestrzeń rekreacyjna, ale również miejsce, w którym rozwijają się różnorodne inicjatywy socjalne. Wiele z tych działań wynika wprost z zadań ROD i stowarzyszeń ogrodowych określonych przez ustawę o ROD i Statut PZD.

W bieżącej kadencji KR PZD podjęła kroki w celu nadania stosownej rangi działalności socjalnej w ROD i zainspirowania do wdrażania jej w szerszym zakresie. Pierwszym krokiem było powołanie Komisji ds. socjalnych i określenie jej planu działania. Doprowadziło to do opracowania i uchwalenia „Otwartego Programu Socjalnego PZD”. W programie przedstawiono katalog działań i zadań do realizacji w kolejnych kadencjach przez wszystkie jednostki organizacyjne PZD przy zaangażowaniu samych działkowców. Intencją tych działań jest dążenie do tego, aby ROD stawały się

przestrzenią coraz bardziej przyjazną użytkownikom, pozwalająca na rozwój na wielu płaszczyznach życia.

33. Konkursy

Jednym z istotnych elementów aktywizujących działkowców do dbania o swoje ROD i działki, są konkursy organizowane na szczeblu ogrodu, Okręgu i Jednostki Krajowej. Konkursy te nie tylko promują utrzymywanie należytych walorów estetycznych działek, ale także zgodność zagospodarowania z Regulaminem ROD i przepisami powszechnie obowiązującymi oraz promują ekologiczne i zrównoważone praktyki ogrodnicze. Zagospodarowanie ogrodów i działek niewątpliwie wpływa na wizerunek ROD w przestrzeni publicznej. W ostatnich latach obserwowany jest wzrost zainteresowania konkursami Związkowymi, co należy uznać za wysoce pozytywne zjawisko i w nadchodzącej kadencji dążyć do rozwoju działalności konkursowej Związku.

Aby konkursy lepiej odpowiadały współczesnym wyzwaniom i potrzebom, warto dostosowywać ich regulaminy na podstawie dotychczasowych doświadczeń, a także wprowadzać nowe, interesujące tematy, które przyciągną uwagę działkowców i pobudzą ich kreatywność.

Istotnym elementem promocji konkursów jest nagłaśnianie osiągnięć laureatów. Reportaże i artykuły publikowane w wydawnictwach związkowych oraz na stronach internetowych Związku są doskonałym sposobem na docenienie zaangażowania działkowców, a także inspirację dla innych.

Warto wychodzić z działalnością konkursową także poza struktury Związkowe. Dzięki współpracy z lokalnymi samorządami, szkołami i organizacjami pozarządowymi, konkursy docierają do szerokiego grona odbiorców, co przyczynia się do popularyzacji idei ogrodnictwa działkowego i znaczenia ROD dla społeczności lokalnej.

34. Nowoczesne zagospodarowanie ROD i działek oraz otwarcie się na lokalną społeczność

Istotnym zadaniem w nadchodzącej kadencji jest położenie większego nacisku zarówno na modernizację, jak i na rozwój ROD. Nowoczesne ROD stanowią najlepszą wizytówkę Związku i jego członków, a także są ważnym argumentem dla potrzeby ich dalszego funkcjonowania w przestrzeni publicznej.

Mając na uwadze liczne korzyści zdrowotne, społeczne i edukacyjne, jakie oferują ogrody, warto dążyć do tego, by były one dostępne dla jak najszerzej grupy odbiorców. Jest to szczególnie istotne w obliczu coraz mniejszej ilości terenów zielonych, zwłaszcza w dużych, szybko rozwijających się miastach. ROD, dzięki zaangażowaniu Związku i działkowców stawiają opór presji urbanistycznej, stanowiąc ważną rezerwę przyrodniczą. Ponadto, aktywizacja społeczności lokalnej wokół ogrodu, daje

możliwość zaistnienia ROD w świadomości władz lokalnych jako przestrzeni ważnej społecznie. W przyszłości może się to okazać kluczowe w obliczu narastającej presji urbanizacyjnej zagrażającej istnieniu ROD. Otwieranie ROD było promowane przez Związek od dawna, chociażby w „Programie Rozwoju Społecznego Rodzinnych Ogrodów Działkowych”, czy w „Otwartym Programie Socjalnym PZD”. Wdrażanie tych programów powinno być kontynuowane również w nadchodzącej kadencji.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę na komfort użytkowania ROD przez działkowców i społeczność lokalną. W wielu ogrodach konieczne jest unowocześnienie infrastruktury, budowa nowej lub remont i modernizacja istniejącej. W szczególności ważne jest, aby infrastruktura odpowiadała współczesnym wyzwaniom związanym z ochroną środowiska, zapewnieniem bezpieczeństwa, edukacją ekologiczną oraz koncepcją otwartych ROD.

Aby te zmiany mogły zostać zrealizowane, zarządy ROD i Okręgowe Zarządy powinny zintensyfikować swoje działania w oparciu o przyjęte programy, w szczególności program „Unowocześnianie Infrastruktury Rodzinnych Ogrodów Działkowych - ROD XXI wieku”. Na szczeblu krajowym należy podjąć prace nad aktualizacją programu i dostosowaniem go do współczesnych wyzwań. Konieczne jest pochylenie się nad tematem pozyskiwania środków na modernizację infrastruktury ROD, zarówno z dotacji celowych gmin, budżetu obywatelskiego, ale także z funduszy unijnych oraz programów wspierających zrównoważony rozwój i ochronę środowiska. Należy również dążyć do partnerskiej współpracy z samorządami i organizacjami pozarządowymi. W ten sposób ROD będą mogły nie tylko sprostać wyzwaniom XXI wieku, ale również stać się bardziej otwarte, nowoczesne, ekologiczne oraz dobrze służyć obecnym i przyszłym pokoleniom.

35. Historia ruchu ogrodnictwa działkowego

Ruch ogrodnictwa działkowego ma długoletnią historię. Zorganizowany ruch rozpoczął się w 1897 r. powstaniem ROD „Kąpiele Słoneczne” w Grudziądzu. Ogrody były równocześnie zakładane także na Śląsku, w Poznaniu, w Warszawie. Polski Związek Działkowców jest spadkobiercą i kontynuatorem tego ruchu. W obecnych czasach istotne jest aby ten dotychczasowy dorobek podkreślać i wykorzystywać w bieżącej działalności. Dlatego też Krajowy Zarząd, który ma bogatą dokumentację działalności ruchu ogrodnictwa działkowego, zwłaszcza w okresie od powstania PZD w 1981 r., zainicjuje prace badawcze nad dorobkiem i doświadczeniem tego ruchu. Następnie będzie to przedstawiane w stosownych wydawnictwach o charakterze dokumentacyjnym, promocyjnym i propagandowym i rozpowszechniane wśród działkowców i społeczności w których funkcjonują ROD, zwłaszcza wśród samorządów. Krajowy Zarząd rozpatrzy realizację tego zadania w sposób zinstytucjonalizowany.

36. Opracowanie nowych Zasad Rachunkowości i Zakładowego Planu Kont Stowarzyszenia Ogrodowego Polski Związek Działkowców

Dokument ten dedykowany dla wszystkich jednostek PZD będzie miał na celu uaktualnienie i doprecyzowanie zasad rachunkowości obowiązujących w PZD uwzględniając wszystkie zmiany jakie zaszły w przepisach zewnętrznych, a szczególnie Ustawie o rachunkowości oraz prawie wewnętrznym tj. zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych i nowym statutem PZD.

Nowe Zasady Rachunkowości będą miały wpływ na ujednolicenie i podniesienie standardu dokumentowania wszystkich zdarzeń gospodarczych w jednostkach PZD.

37. Wdrożenie programu DGCS PZD System we wszystkich ROD

Równie ważnym zadaniem na nową kadencję jest dalsze propagowanie i wprowadzanie jednolitego systemu prowadzenia ewidencji księgowej w ROD, jednostkach terenowych i jednostce krajowej PZD, aktualnie takim systemem jest program komputerowy DGCS PZD System, który powstał pod potrzeby ROD. Wciąż zmieniające się przepisy prawa zmuszają Związek do wprowadzania nowoczesnych systemów, do których należy program komputerowy DGCS PZD System. Program ten na bieżąco jest aktualizowany i unowocześniany. W nowej kadencji wszystkie zarządy ROD winny przejść na nowoczesne komputerowe metody pracy i korzystać z możliwości, jakie daje program DGCS PZD System.

Wprowadzenie nowoczesnych systemów pracy w zakresie spraw finansowo-księgowych w jednostkach PZD będzie wymagało dużej dyscypliny i zaangażowania oraz przeprowadzania niezbędnych szkoleń, narad, instruktażu dla aktywu PZD i pracowników jednostek PZD.

W nowej kadencji w zakresie spraw finansowo-księgowych Związek będzie na wszystkich szczeblach dbał o przestrzeganie dyscypliny finansowej i prowadzenie oszczędnej gospodarki finansowej zgodnie z obowiązującym prawem co zdecydowanie przyczyni się do prawidłowego funkcjonowania jednostek PZD zgodnie ze statutem PZD i Ustawą o rodzinnych ogrodach działkowych dla dobra działkowców i zarządów ROD.

**XV KRAJOWY ZJAZD DELEGATÓW
POLSKIEGO ZWIĄZKU DZIAŁKOWCÓW**